SPECIAAL VERSLAG 25/2026 **NL**

Beschermde mariene gebieden

Voor een zinvolle bescherming volstaat het niet gebieden aan te wijzen

EUROPESE REKENKAMER

Inhoud

Paragraaf

01-17 | Kernboodschappen 01

01-08 | Waarom dit terrein van belang is

09-17 | Wat wij constateerden en aanbevelen

18-93 | Onze bevindingen nader bekeken 02

18-33 | Ambitieuze operationele doelstellingen van de EU worden waarschijnlijk niet gehaald

20-25 | Ondanks de geleidelijke uitbreiding worden de EU-doelstellingen voor de aanwijzing van beschermde mariene gebieden niet gehaald

26-28 | Het EU-netwerk van beschermde mariene gebieden voldoet niet aan de milieucriteria

29-33 | EU-financiering voor beschermde mariene gebieden is verspreid over verschillende instrumenten en is moeilijk te traceren

34-54 | Consistente beschermingsniveaus zijn met EU-kader moeilijk te waarborgen

36-39 | Een reeds lang bestaand EU-regelgevingskader voor de aanwijzing van beschermde gebieden

40-45 | De aanwijzing van beschermde gebieden leidt niet rechtstreeks tot bescherming of tot beperking van activiteiten

46-54 | De bescherming van visserijgebieden is complex en tijdrovend

55-67 | Een moeilijk maar noodzakelijk evenwicht: milieubescherming en sociaal-economische impact

58-62 | Aanzienlijke gegevenslacunes belemmeren de sociaal-economische beoordeling van instandhoudingsmaatregelen

63-67 | Toenemende participatie van belanghebbenden, maar niet altijd ingebed in governanceprocessen

68-93 | Tekortkomingen in het beheer en gebrekkige uitvoering leiden tot slechte instandhoudingsresultaten

70-83 | De meeste beschermde gebieden passen geen praktijken inzake adaptief beheer toe

84-88 | De resultaten op het gebied van instandhouding lopen uiteen

89-93 | Hoge verwachtingen ten aanzien van nieuwe wetgeving die actief herstel vereist

Bijlagen

Bijlage I — Over de controle

Bijlage II — Steekproef van voor de controle geselecteerde beschermde mariene gebieden

Bijlage III — Gegevensbronnen en gegevensverwerking

Bijlage IV — Lijst van permanent voor de visserij beperkte gebieden

Bijlage V — EU-financiering

Bijlage VI — Op METT-4 gebaseerde methode voor de beoordeling van het beheer van beschermde mariene gebieden

Afkortingen

Woordenlijst

Antwoorden van de Commissie

Tijdlijn

Controleteam

01 Kernboodschappen

Waarom dit terrein van belang is

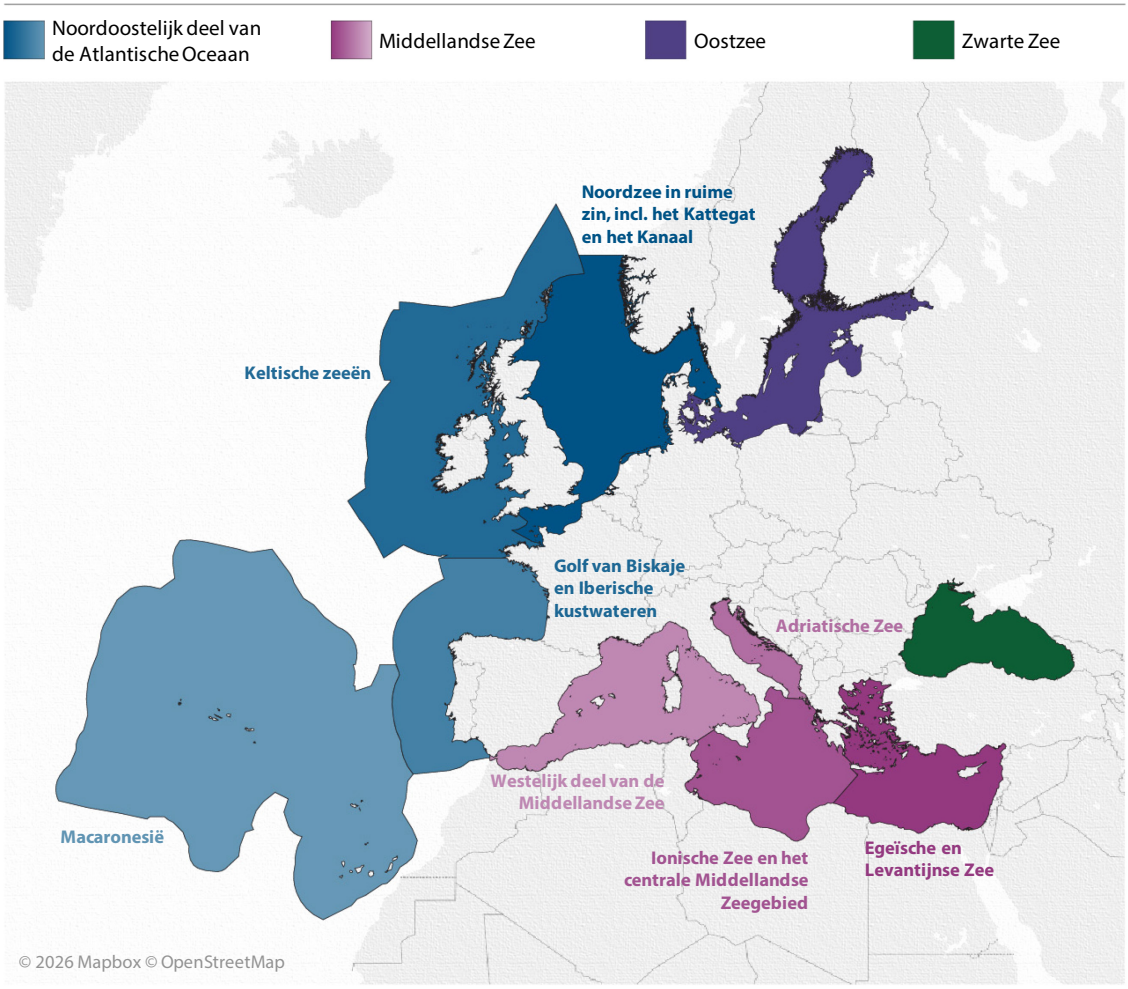
01 De zeeën van de Europese Unie (EU) beslaan ongeveer 5 miljoen km²), ongeveer een miljoen vierkante kilometer meer dan haar landoppervlak. ***Figuur 1*** toont de vier mariene regio's van de EU: de noordoostelijke Atlantische Oceaan (met vier subregio's), de Middellandse Zee (met vier subregio's), de Oostzee en de Zwarte Zee[1]. Ongeveer 40 % van de EU-bevolking in 22 lidstaten woont binnen 50 km van een kustlijn. Sinds 2022 hebben de EU-lidstaten zich ertoe verbonden bij te dragen aan de doelstelling van de Verenigde Naties om ten minste 30 % van de zeeën wereldwijd doeltreffend in stand te houden en te beheren.

02 De toestand van de oceanen en zeeën in de EU verslechtert als gevolg van klimaatverandering, verontreiniging, exploitatie van biologische rijkdommen van de zee en habitatverlies. In de hele EU vertoonde ongeveer 15 % van de beoordeelde zeebodemhabitats een goede staat van instandhouding, 81 % een ontoereikende of slechte staat en voor 4 % was de staat onbekend. Verschillende vormen van druk hebben gevolgen voor 79 % van de zeebodem aan de kust en 43 % van het relatief ondiepe plat in de buurt van de kust.

[1] De EU heeft bovendien ultraperifere gebieden in de Indische Oceaan en de Caribische Zee en overzeese gebieden (geen van deze gebieden valt onder onze controle).

03 Beschermde mariene gebieden worden beschouwd als een doeltreffend instrument om mariene ecosystemen te beschermen en het verlies aan biodiversiteit een halt toe te roepen. Hoewel er verschillende EU-definities voor deze gebieden bestaan, hanteren wij in dit verslag de juridisch bindende definitie van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee van 2023: “een geografisch afgebakend marien gebied dat is aangeduid en beheerd om specifieke langetermijninstandhoudingsdoelstellingen inzake biologische diversiteit te bereiken”. Beschermde mariene gebieden hebben tot doel de menselijke druk op ecosystemen te verminderen met het oog op de instandhouding van de biodiversiteit, het behoud van ecologische functies en de ondersteuning van het herstel van ecosystemen na aantasting of overexploitatie.

Figuur 1 — Geografische mariene regio’s en subregio’s

Bron: Kaderrichtlijn mariene strategie.

04 Het doel van onze controle was te beoordelen of de EU een netwerk van beschermde mariene gebieden had opgezet dat het mariene milieu doeltreffend beschermt en bijdraagt tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030. Deze controle is een vervolg op Speciaal verslag 26/2020 van de ERK over het mariene milieu, waarin werd geconcludeerd dat de EU er niet in was geslaagd de zeeën in een goede milieutoestand te herstellen of ervoor te zorgen dat de visserijactiviteiten op duurzame niveaus werden uitgevoerd.

05 Wij hebben met name onderzocht of:

- de EU op schema lag om de doelstellingen van de strategie voor de dekking van beschermde mariene gebieden, ecologische connectiviteit en financiering voor biodiversiteit te verwezenlijken;
- het regelgevingskader van de EU voorzag in de nodige mechanismen om aanwijzing om te zetten in bescherming;
- de doelstellingen inzake milieubescherming werden afgewogen tegen sociaal-economische overwegingen en de betrokkenheid van belanghebbenden;
- de geselecteerde lidstaten passende beheerspraktijken hadden vastgesteld.

Daarnaast analyseerden wij openbaar beschikbare datasets, zodat we de geografische en ecologische toestand van beschermde mariene gebieden in de zeeën van de EU konden beoordelen.

06 Wij hebben deze controle uitgevoerd omdat het gezien de snelle achteruitgang van de mariene biodiversiteit van de Europese zeeën nodig is ecosystemen te beschermen. De sociaal-economische levensvatbaarheid van kustgemeenschappen op lange termijn hangt rechtstreeks af van de stabiliteit en het doeltreffende beheer van het mariene milieu.

07 Met onze werkzaamheden willen wij de Commissie ondersteunen bij het beoordelen van de wijze waarop de doeltreffendheid, het gebruik en het beheer van beschermde mariene gebieden kunnen worden verbeterd, waardoor hun bijdrage aan de bescherming van de biodiversiteit wordt vergroot en de verlening van ecosysteemdiensten in stand wordt gehouden. We willen de Commissie helpen bij het herzien en verbeteren van haar strategische aanpak (zoals de volgende biodiversiteitsstrategie) en bij het aanpassen van het wetgevingskader door de economische en sociale aspecten van het beleid inzake beschermde mariene gebieden beter te integreren.

08 ***Bijlage I*** bevat achtergrondinformatie en details over de reikwijdte en aanpak van onze controle.

Wat wij constateerden en aanbevelen

09 Wij concluderen dat de EU nog geen netwerk van beschermde mariene gebieden heeft opgezet dat voor doeltreffende bescherming van het mariene milieu zorgt. Hoewel de EU over een reeds lang bestaand en goed ontwikkeld wetgevingskader voor de aanwijzing van beschermde gebieden beschikt, blijft er een hardnekkige kloof bestaan tussen de doelstellingen van het regelgevingskader en de werkelijke instandhoudingsresultaten. Ondanks de geleidelijke uitbreiding van de aangewezen oppervlakte zullen de EU-doelstellingen voor 2030 waarschijnlijk niet worden gehaald. Bovendien bleek uit het recente verslag van het Europees Milieuagentschap dat de meeste habitats en soorten over het algemeen in een ongunstige staat van instandhouding verkeren. Uit recentere informatie die tijdens de controle is verzameld, bleek dat er sprake was van uiteenlopende biodiversiteitstrends in gecontroleerde beschermde gebieden.

10 Hoewel de huidige EU-biodiversiteitsstrategie tot doel heeft 30 % van de mariene wateren van de EU tegen 2030 te beschermen, is slechts ongeveer 14 % aangewezen als beschermde mariene gebieden, waardoor het zeer onwaarschijnlijk is dat de doelstelling zal worden gehaald. Verder is momenteel naar schatting minder dan 1 % van deze wateren aangewezen als strikt beschermde gebieden; dit percentage ligt ruim onder de doelstelling van 10 % voor 2030. Bovendien functioneren de aangewezen gebieden niet als een coherent ecologisch systeem. Het netwerk voldoet niet aan de belangrijkste criteria voor representativiteit en connectiviteit, waardoor er aanzienlijke lacunes bestaan in de bescherming van offshore- en diepzeehabitats. Momenteel is de Commissie afhankelijk van versnipperde kaders en beschikt zij niet over een specifiek mechanisme om de gecoördineerde ontwikkeling van ecologische corridors te beoordelen en te stimuleren (zie de paragrafen *20*-*28*).

Aanbeveling 1

Moedig de ontwikkeling van een samenhangend trans-Europees netwerk van beschermde mariene gebieden aan

De Commissie moet gebruikmaken van haar algemene overzicht om goede praktijken te bevorderen, zodat bij de aanwijzing van beschermde mariene gebieden in de EU naar behoren rekening wordt gehouden met relevante milieucriteria voor de ontwikkeling van een samenhangend trans-Europees netwerk.

Streefdatum voor de uitvoering: eind 2029.

11 Hoewel voor een doeltreffende instandhouding aanzienlijke en voorspelbare financiële middelen moeten worden gemobiliseerd, is de bestaande financiering voor beschermde mariene gebieden verspreid over nationale fondsen en over meerdere EU-instrumenten zoals LIFE, Horizon Europa, het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur, en de cohesiebeleidsfondsen. EU-middelen worden vaak gebruikt ter ondersteuning van proefmaatregelen en onderzoek, die zeer nuttig kunnen zijn voor het vinden van efficiënte innovatieve oplossingen. Deze middelen moeten echter worden aangevuld met andere stabiele financieringsbronnen, zodat de kosten van het beheer van beschermde mariene gebieden kunnen worden gedekt en innovatieve oplossingen in de praktijk kunnen worden gebracht (zie de paragrafen ***29***-***33***).

12 Momenteel wordt met de aanwijzing van een gebied als “beschermd marien gebied” niet gegarandeerd dat er beschermende maatregelen of activiteitsbeperkingen gelden. Er is geen geharmoniseerde EU-indeling voor beschermingscategorieën, noch voor de overeenkomstige toegestane activiteiten. De EU-wetgeving bevat geen specifieke beperkingen van menselijke activiteiten in beschermde mariene gebieden. Bovendien bestaat er geen gemeenschappelijke methode om te beoordelen of menselijke activiteiten verenigbaar zijn met de instandhoudingsdoelstellingen. Hoewel de Commissie verschillende dataplatforms heeft ontwikkeld, bieden deze onvoldoende gestandaardiseerde informatie over de beschermingsmaatregelen die in elk beschermd marien gebied worden toegepast (zie de paragrafen ***36***-***45***).

13 De winning van mariene organismen, met name door middel van visserij en andere praktijken die schadelijk zijn voor de zeebodem, vormt een van de grootste bedreigingen voor de mariene biodiversiteit. De procedure voor het vaststellen van instandhoudingsmaatregelen die vissersvloten van verschillende lidstaten treffen, kan complex en langdurig zijn, aangezien hiervoor eventueel onderhandelingen (op basis van wetenschappelijk bewijs en sociaal-economische analyse) nodig zijn tussen lidstaten met visserijbelangen, alsook met verschillende belanghebbenden. Dit kan vele jaren duren, en sinds 2013 zijn er weinig instandhoudingsmaatregelen vastgesteld. Bijgevolg zijn visserijbeperkingen slechts van toepassing op een klein deel van de beschermde mariene gebieden (zie de paragrafen ***46***-***54***).

Aanbeveling 2

Werk samen met de lidstaten om ervoor te zorgen dat de aanwijzing van beschermde mariene gebieden wordt omgezet in toepasselijke beschermingsmaatregelen

De Commissie moet:

a) het gebruik van gestandaardiseerde informatie over instandhoudingsdoelstellingen en beschermingsmaatregelen voor beschermde mariene gebieden bevorderen, en deze informatie op een van de bestaande platforms (bv. Natura 2000-viewer, het Europees marien observatie- en datanetwerk) of op een specifiek datamonitoringplatform publiceren;

b) samen met de lidstaten tekortkomingen, knelpunten en inefficiënties in kaart brengen bij de vaststelling van instandhoudingsmaatregelen in beschermde mariene gebieden die invloed hebben op de vissersvloten van verschillende lidstaten, om het proces te stroomlijnen;

c) het gebruik van innovatieve oplossingen aanmoedigen om tot een doeltreffender instandhouding van beschermde mariene gebieden te komen.

Streefdatum voor de uitvoering: eind 2029.

14 Hoewel de lidstaten in toenemende mate overschakelen op inclusieve raadplegingsprocessen blijft de betrokkenheid van belanghebbenden bij de aanwijzing en het operationele beheer van beschermde mariene gebieden wisselend. Dit komt doordat belanghebbenden vaak geen tijd hebben of niet bij machte zijn om de aanwijzings- en beheersbeslissingen te beïnvloeden. Deze beperkte betrokkenheid wordt nog verergerd door een aanhoudend gebrek aan gegevens (vooral op het gebied van kleinschalige visserij), waardoor het moeilijker wordt om de economische impact van instandhoudingsmaatregelen nauwkeurig te beoordelen. Bijgevolg zorgen de huidige raadplegingsprocessen vaak niet voor sociale duurzaamheid, transparante governance en een evenwicht tussen milieu- en sociaal-economische doelstellingen, die allemaal noodzakelijk zijn voor het succes van beschermde mariene gebieden op lange termijn (zie de paragrafen ***55***-***67***).

Aanbeveling 3

Werk samen met de lidstaten om een doeltreffende transitie naar milieudoelstellingen, duurzame bestaansmiddelen en concurrerende industrieën te ondersteunen door een sterke betrokkenheid van belanghebbenden te bevorderen

De Commissie moet de lidstaten ondersteunen:

a) bij het vaststellen en uitvoeren van acties die de sociaal-economische gevolgen van instandhoudingsmaatregelen, met inbegrip van maatregelen in verband met visserijbeperkingen, voor de bestaansmiddelen van kustgemeenschappen verzachten, waarbij tegelijkertijd benaderingen worden bevorderd om de voordelen van beschermde mariene gebieden te vergroten;

b) bij hun inspanningen om ervoor te zorgen dat lokale belanghebbenden op zinvolle wijze worden betrokken bij de besluitvorming met betrekking tot beschermde mariene gebieden.

Streefdatum voor de uitvoering: eind 2029.

15 De meeste beschermde mariene gebieden kennen geen doeltreffend adaptief beheer. Hoewel veel onderzochte gebieden over beheersplannen beschikken, is de uitvoering ervan vaak ondoeltreffend als gevolg van gemelde problemen met personeel en stabiele financiering. Bovendien ontbreekt het grotendeels aan robuuste en voortdurende monitoring en zijn de meeste locaties afhankelijk van ad-hocgegevensverzameling. De Commissie heeft geen gestandaardiseerd kader voor de beoordeling van het beheer ontwikkeld om consequent na te gaan of het beheer van de beschermde mariene gebieden de beoogde ecologische en sociale resultaten oplevert (zie de paragrafen ***70***-***83***).

Aanbeveling 4

Versterk adaptief beheer en monitoring van beschermde mariene gebieden

De Commissie moet steun verlenen voor het adaptieve beheer van beschermde mariene gebieden op basis van coherente gegevens, met name door een robuuste methodologie voor te stellen voor de beoordeling van de doeltreffendheid van het beheer.

Streefdatum voor de uitvoering: eind 2029.

16 Ondanks de reeds lang bestaande natuurwetgeving van de EU is de bescherming van de mariene biodiversiteit in het kader van de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn nog steeds ver verwijderd van de verwezenlijking van de doelstellingen ervan. In het meest recente verslag over de stand van de natuur in de EU, dat in 2020 werd gepubliceerd, werden de periodieke resultaten gepresenteerd van de "gezondheidscontrole" van de EU die in het kader van Natura 2000 werd uitgevoerd voor de periode 2013-2018. Hieruit bleek dat de resultaten op het gebied van instandhouding voortdurend slecht waren. Veel van de door ons beoordeelde beschermde mariene gebieden meldden een gemengde of onbekende biologische toestand, met name voor habitats. We constateerden ook dat het op een aantal gebieden grotendeels ontbreekt aan plannen voor aanpassing aan de klimaatverandering en dat er kansen worden gemist om de klimaatverandering te beperken door middel van koolstofbeheer (zie de paragrafen ***84***-***88***).

17 In Verordening (EU) 2024/1991 inzake natuurherstel verschuift de EU haar focus van passieve beschermingsmaatregelen naar actieve maatregelen voor het herstel van ecosystemen, waarbij juridisch bindende doelen zijn vastgesteld om 20 % van de mariene gebieden uiterlijk in 2030, en alle aangetaste ecosystemen uiterlijk in 2050 te herstellen. Op grond van de verordening moet een wetenschappelijk referentiepunt worden vastgesteld dat als richtsnoer kan dienen voor herstel en tot doel heeft de levensvatbaarheid van de blauwe economie op lange termijn te waarborgen (economische activiteiten die verband houden met de oceaan, zeeën en kustgebieden). De uitvoering in het mariene milieu stuit echter op belemmeringen, waardoor dit complexer is dan het herstellen van aangetast land. Deze belemmeringen omvatten gegevenslacunes met betrekking tot diepzeehabitats, een langdurig administratief proces in het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid om de nodige visserijbeperkingen vast te stellen, en hoge operationele kosten (zie de paragrafen ***89***-***93***).

02

Onze bevindingen nader bekeken

Ambitieuze operationele doelstellingen van de EU worden waarschijnlijk niet gehaald

18 De EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 bevat een strategische ambitie om het biodiversiteitsverlies een halt toe te roepen. Als onderdeel van de doelstelling om het verlies aan biodiversiteit tegen te gaan en de doeltreffendheid van natuurbehoud in de hele EU te verbeteren:

- worden in de strategie doelstellingen vastgesteld voor de dekking van beschermde gebieden;
- wordt in de strategie aangedrongen op de ontwikkeling van een samenhangend netwerk van beschermde gebieden in de hele EU, en
- wordt er met de strategie naar gestreefd jaarlijks minstens 20 miljard EUR aan te trekken uit publieke en particuliere bronnen ter ondersteuning van natuurbehoud en -herstel.

19 Wij gingen na of de EU op schema lag om haar doelstellingen voor de dekking van beschermde mariene gebieden (MPA's), ecologische connectiviteit en financiering voor biodiversiteit te verwezenlijken.

Ondanks de geleidelijke uitbreiding worden de EU-doelstellingen voor de aanwijzing van beschermde mariene gebieden niet gehaald

20 In de biodiversiteitsstrategie voor 2030 is een duidelijke doelstelling vastgesteld om 30 % van de zeeën van de EU tegen 2030 te beschermen en 10 % ervan "strikt te beschermen". De doelstellingen hebben betrekking op de hele EU. De Commissie heeft daarom alle lidstaten opgeroepen een steentje bij te dragen door het Natura 2000-netwerk en nationale beschermingsregelingen uit te breiden, met bijzondere aandacht voor mariene gebieden met een zeer grote biodiversiteit.

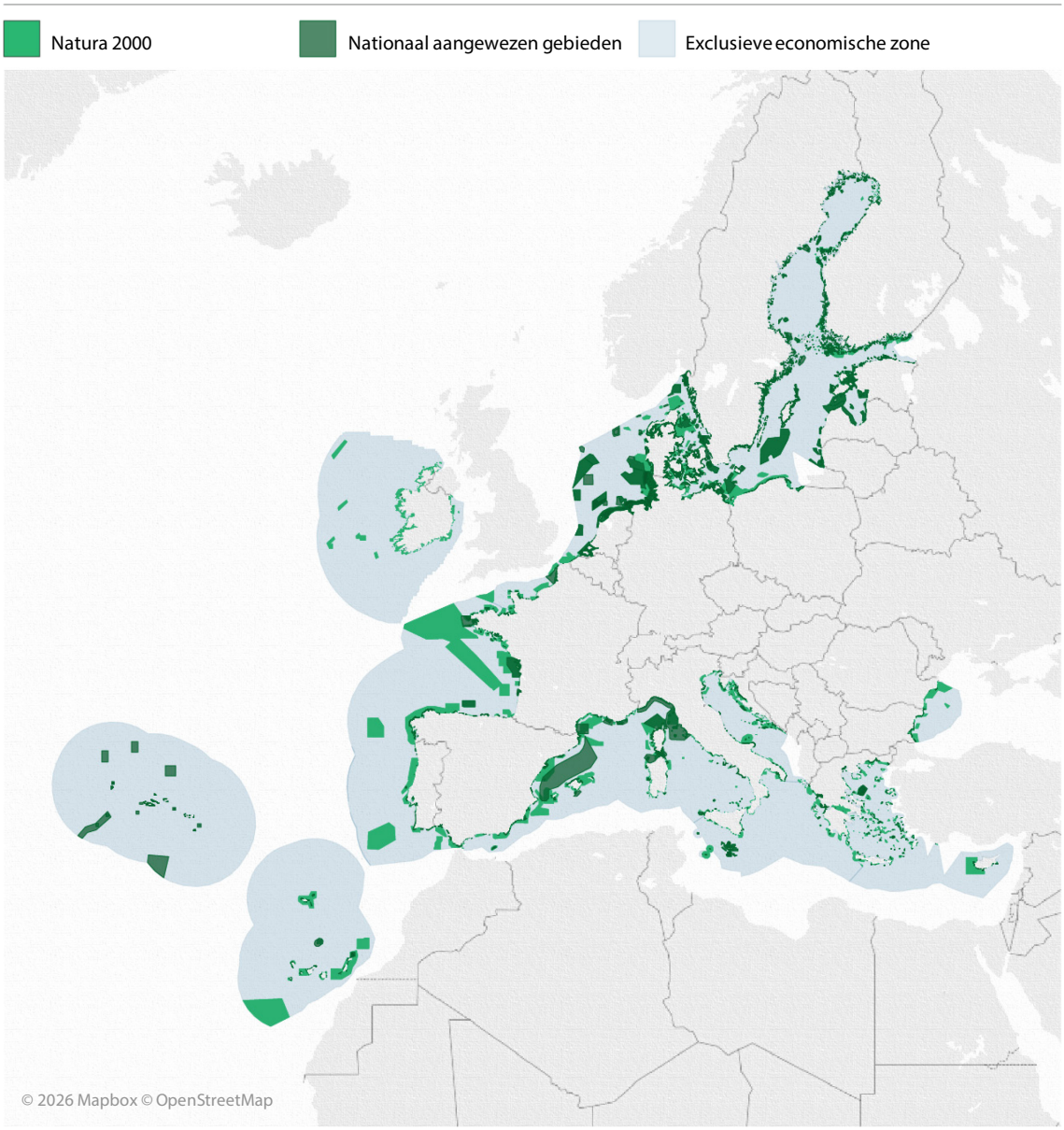
21 Uit de meest recente gegevens van 2025, gepubliceerd door het Europees Milieuagentschap (EEA), blijkt dat in 2023 13,7 % van de mariene wateren van de EU (met uitzondering van overzeese gebieden) werd aangewezen als beschermde mariene gebieden; het betreft hier een toename van slechts 80 567 km^2 (1,6 %) ten opzichte van 2020. Dit resultaat is veel lager dan de doelstelling van de biodiversiteitsstrategie van 30 %. Het EEA erkende dat het onwaarschijnlijk was dat de doelstelling op tijd zou worden gehaald.

22 Uit onze analyse blijkt dat 82 % van deze beschermde mariene gebieden onder het Natura 2000-netwerk valt (10,4 % van de EU-zeeën), dat 3 648 mariene gebieden (525 853 km^2) omvat. Aangezien gebieden in meerdere aanwijzingen kunnen worden opgenomen, hebben we overlappende gebieden geanalyseerd om de volgende cijfers te berekenen:

- 2 875 (415 932 km^2) speciale beschermingszones, aangewezen krachtens de habitatrichtlijn, en
- 1 203 (325 261 km^2) speciale beschermingszones, aangewezen in het kader van de vogelrichtlijn.

23 6 610 nationaal aangewezen gebieden (243 670 km^2) vormen een aanvulling van Natura 2000-gebieden. Meer dan 50 % van deze gebieden overlapt fysiek met Natura 2000-gebieden, wat betekent dat deze zich op dezelfde geografische locatie bevinden, maar onder een ander rechtskader worden beheerd (zie ***figuur 2***).

Figuur 2 | Kaart van Natura 2000-gebieden en nationaal aangewezen beschermde mariene gebieden binnen de exclusieve economische zones van de EU-lidstaten

Bron: ERK, op basis van gegevens van het Europees Milieuagentschap (2024) en het Vlaams Instituut voor de Zee (2026).
Disclaimer: De maritieme zones en grenzen op deze kaart worden uitsluitend ten behoeve van deze controle gepresenteerd en zijn gebaseerd op externe datasets. De weergave ervan doet geen afbreuk aan de juridische status of afbakening van een grondgebied, maritiem gebied of grens en impliceert geen standpunt van de ERK of de EU met betrekking tot soevereiniteit, jurisdictie of maritieme vorderingen.

24 Het EEA brengt verslag uit over de oppervlakte van aangewezen gebieden, ongeacht de geldende beschermingsmaatregelen. Aangezien de Commissie alle “aangewezen” gebieden als “beschermde” mariene gebieden rapporteert, geeft dit een te positief beeld van de werkelijke situatie.

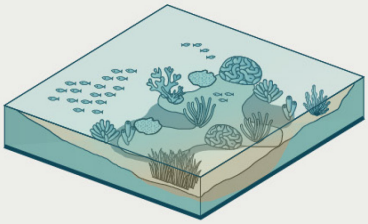
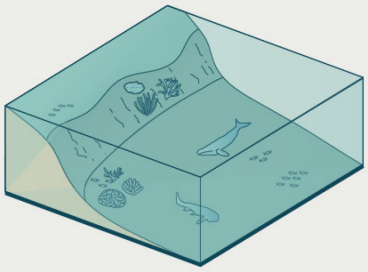
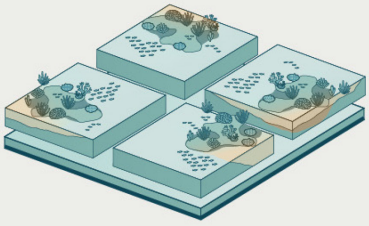
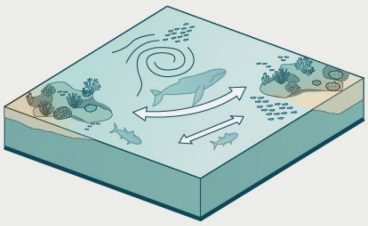
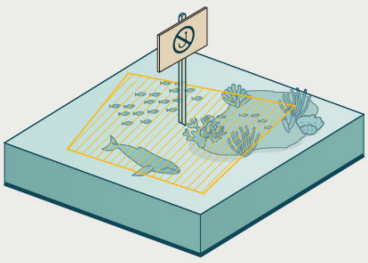
25 In de doelstelling van de EU-biodiversiteitsstrategie om ten minste 30 % van de EU-zeeën wettelijk te beschermen, wordt noch de berekeningsmethode, noch het zeegebied van de EU gedefinieerd. De meest recente berekeningen van het EEA zijn gebaseerd op de inmiddels achterhaalde definitie van exclusieve economische zones van de EU van 2018 voor "MPA-beoordelingsgebied"; dit percentage is echter 7 % kleiner dan het totale oppervlakte van de exclusieve economische zones rond alle kustlidstaten. Met andere woorden, met deze definitie wordt het zeegebied van de EU onderschat. Dit heeft rechtstreekse gevolgen voor de berekening van de doelstelling van 30 %, waardoor het resultaat met ongeveer één procentpunt toeneemt.

Het EU-netwerk van beschermde mariene gebieden voldoet niet aan de milieucriteria

26 Naast de dekking van beschermde gebieden is in de biodiversiteitsstrategie voor 2030 ook vastgelegd dat de aanwijzing van aanvullende beschermde en strikt beschermde gebieden gepaard moet gaan met de totstandbrenging van ecologische corridors, teneinde te zorgen voor een samenhangend trans-Europees netwerk van beschermde mariene gebieden. Dit voorkomt genetische isolatie, maakt de migratie van soorten mogelijk en zorgt voor het behoud en de verbetering van gezonde ecosystemen. Er kunnen specifieke milieucriteria worden gebruikt om te beoordelen of een reeks afzonderlijke beschermde mariene gebieden als netwerk functioneert om doelstellingen te verwezenlijken die afzonderlijk aangewezen gebieden niet kunnen bereiken (zie ***kader 1***).

Kader 1

Ecologische vereisten voor netwerken van beschermde mariene gebieden op zeebekkenniveau

	Technische doelstelling	Biologische doelstelling
 Geschiktheid De afzonderlijke MPA's zijn groot genoeg en van voldoende ecologische kwaliteit om goed te functioneren. Dit betekent dat de specifieke structuren (bv. structureel complexe koraalriffen) en functies (bv. nutriëntenkringlopen) stabiel moeten zijn of moeten verbeteren.	*Gebieden ≥ 30 km²*	*Functionaliteit van de habitat*
 Representativiteit Deze eis zorgt ervoor dat het netwerk alle typische en unieke biodiversiteit in een zeegebied weerspiegelt. De bescherming moet gelden voor alle diepten, van de getijdenzone tot de abysale vlakten, om "kustvertekening" te voorkomen; diepere offshore-ecosystemen blijven echter onbeschermd.	*30 % van elk habitattype*	*Diversiteit van ecosystemen*
 Replicatie Replicatie zorgt ervoor dat het netwerk bestand is tegen lokale rampen zoals olielekken of mariene hittegolven. Meerdere exemplaren van een habitat maken genetische uitwisseling tussen subpopulaties mogelijk, wat van vitaal belang is voor het voortbestaan op lange termijn.	*≥ 4 replicaties per bekken*	*Rampbestendigheid*
 Connectiviteit Connectiviteit zorgt ervoor dat beschermde mariene gebieden zo dicht bij elkaar liggen dat larven en volwassen migrerende organismen zich kunnen voortplanten. Kleine MPA's fungeren als rustplaatsen voor migrerende megafauna zoals walvissen of blauwvintonijn.	*20-50 km afstand*	*Genetische stroming/ verspreiding van larven*
 Striktheid 30 % van de zeeën moet beschermd worden en ten minste 10 % moet "strikt beschermd" worden (IUCN-categorie Ia of Ib). In deze gebieden zijn alle winningsactiviteiten (visserij, mijnbouw, baggerwerken) verboden om het herstel van natuurlijke trofische niveaus en de biomassa van toproofdieren mogelijk te maken.	*10 % no-take zones*	*Herstel toproofdieren*

Bron: ERK, op basis van richtsnoeren van het EEA en de Internationale Unie voor behoud van de natuur en de natuurlijke hulpbronnen (IUCN).

27 Het netwerk in de mariene regio's van de EU voldoet momenteel aan geen van deze milieucriteria en is nog niet functioneel, noch coherent. Hoewel habitats in ondiep water (bv. zeegras en estuaria) goed vertegenwoordigd zijn, blijven diepzee- en offshorehabitats ondervertegenwoordigd. Veel beschermde mariene gebieden in de Oostzee en de Noordzee hebben structurele verbindingen, maar de gebieden in de Middellandse Zee en de Atlantische Oceaan zijn "ecologische eilanden". De meeste beschermde gebieden in de Middellandse Zee zijn gescheiden door meer dan 100 km intensief beviste wateren; dit vormt een belemmering voor de genetische uitwisseling die nodig is voor de veerkracht van ecosystemen. Het geschatte percentage strikt beschermde gebieden in de zeeën van de EU blijft met ongeveer 1 % aan de lage kant (zie paragraaf ***54***).

28 De Commissie beschikt niet over een specifiek mechanisme voor het monitoren van de ontwikkeling en samenhang van netwerken. Zij is daarom niet in staat ecologische corridors tot stand te brengen als onderdeel van een trans-Europees natuurnetwerk in het kader van de biodiversiteitsstrategie voor 2030. Het huidige toezicht berust in de eerste plaats op de kaders van regionale zeeverdragen of de afzonderlijke lidstaten; de doelstellingen van de regionale zeeverdragen zijn echter slechts gedeeltelijk in overeenstemming met de EU-doelstellingen (bv. geen strikte beschermingsvereiste van 10 %). Bovendien is het geografische toepassingsgebied van deze verdragen vaak per definitie beperkt tot één zeebekken of reikt het verder dan de EU-wateren (bv. het Ospar-Verdrag of het Verdrag van Barcelona).

EU-financiering voor beschermde mariene gebieden is verspreid over verschillende instrumenten en is moeilijk te traceren

29 In het kader van de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 moet jaarlijks ten minste 20 miljard EUR worden vrijgemaakt voor natuurgerelateerde uitgaven door middel van een mix van fondsen, waarvoor particuliere en publieke financiering op nationaal en EU-niveau moet worden gemobiliseerd. In 2023 oordeelde de Commissie dat alleen al voor het Natura 2000-netwerk 10 miljard EUR per jaar nodig was voor onderhoud en ontwikkeling, waarvan 3,5 % (323 miljoen EUR) voor de mariene component.

30 Het maritieme beleid van de EU wordt gefinancierd via verschillende financieringsinstrumenten van de EU die afzonderlijk worden beheerd. De huidige monitoringmechanismen zijn niet gedetailleerd genoeg om nauwkeurig verslag uit te kunnen brengen over het bedrag aan EU-financiering dat door de Commissie of de lidstaten wordt verstrekt om het verlies aan mariene biodiversiteit tegen te gaan. De totale uitgaven voor de aanwijzing en de instandhouding van beschermde mariene gebieden in de EU blijven onbekend.

31 Uit onze analyse blijkt dat tot dusver ongeveer 600 miljoen EUR uit de EU-fondsen voor het gehele meerjarig financieel kader voor de periode 2021-2027 bestemd is voor mariene biodiversiteit. Deze middelen worden ofwel rechtstreeks door de Commissie beheerd, bijvoorbeeld via de programma's LIFE (150 miljoen EUR) en Horizon (62,4 miljoen EUR), ofwel via gedeeld beheer met de lidstaten, met name via het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (377 miljoen EUR) en de cohesiebeleidsfondsen (18,2 miljoen EUR) (zie ***bijlage V***).

32 Geen van de drie door ons bezochte lidstaten beschikte over een geconsolideerd nationaal overzicht van EU-financiering die specifiek was toegewezen aan beschermde mariene gebieden, of van projecten die binnen elk beschermd gebied werden gefinancierd; hierdoor werd de verantwoordingsplicht beperkt en het strategisch beheer van de netwerken van beschermde gebieden bemoeilijkt. Voor afzonderlijke projecten was echter vaak financiële informatie beschikbaar.

33 We constateerden dat de financiële steun van de EU die specifiek gericht was op beschermde mariene gebieden relatief laag bleef in vergelijking met de totale financiering voor biodiversiteit, en over verschillende financieringsinstrumenten was verspreid. EU-middelen spelen een belangrijke en vaak essentiële rol bij de ondersteuning van proefprojecten en analytische werkzaamheden in verband met beschermde mariene gebieden. Zij zijn echter op zichzelf niet bedoeld om langetermijnfinanciering te verstrekken voor beheers-, monitoring- en handhavingsactiviteiten in beschermde mariene gebieden, noch voor de uitrol van innovatieve oplossingen.

Consistente beschermingsniveaus zijn met EU-kader moeilijk te waarborgen

34 In de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 wordt de nadruk gelegd op de uitbreiding van de dekking van beschermde mariene gebieden. De toename van het aantal aangewezen mariene gebieden volstaat op zich echter niet; de aanwijzing moet gepaard gaan met maatregelen die een doeltreffende bescherming waarborgen en instandhoudingsresultaten opleveren.

35 Wij gingen na of het regelgevingskader van de EU in de praktijk voorzag in de nodige mechanismen om aanwijzing om te zetten in bescherming. We onderzochten de aan de lidstaten verleende steun door de Commissie bij het vaststellen en aanwijzen van beschermde mariene gebieden. Wij besteedden bijzondere aandacht aan de visserij, gezien de ecologische impact ervan op mariene ecosystemen en de centrale rol die visserijbeheersmaatregelen spelen bij de verwezenlijking van de instandhoudingsdoelstellingen in beschermde gebieden.

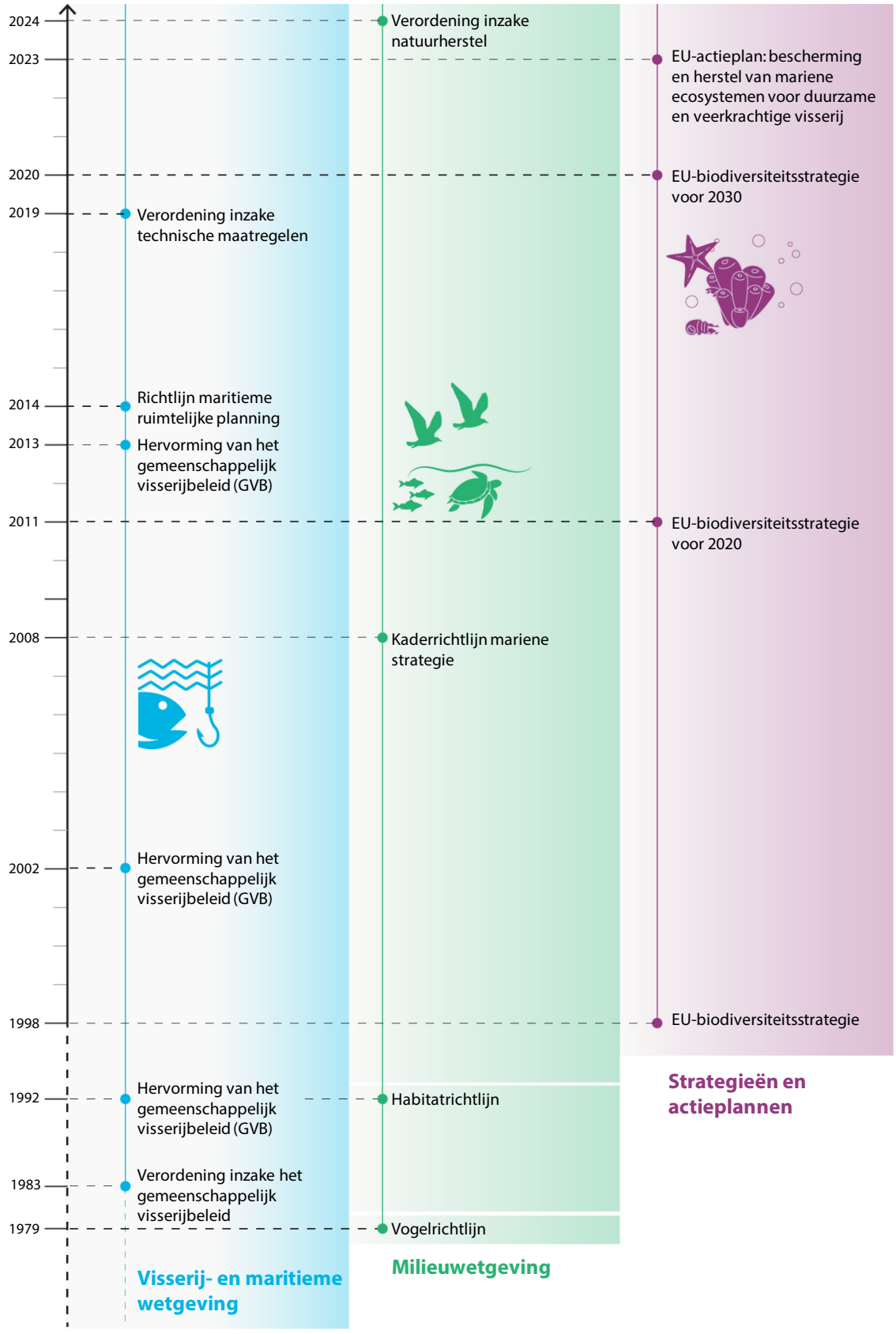
Een reeds lang bestaand EU-regelgevingskader voor de aanwijzing van beschermde gebieden

36 De aanwijzing van beschermde mariene gebieden in de EU wordt ondersteund door een regelgevingskader waaraan gedurende meer dan vier decennia is gewerkt (zie ***figuur 3***). De vogelrichtlijn van 1979 en de habitatrichtlijn van 1992 bieden de lidstaten een duidelijke rechtsgrondslag voor de aanwijzing van ecologisch belangrijke mariene gebieden en de aanwijzing van Natura 2000-gebieden. Elk van deze gebieden moet gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstellingen hebben en de nodige instandhoudingsmaatregelen vaststellen om deze te verwezenlijken. De richtlijnen bevorderen ook grensoverschrijdende samenwerking tussen gedeelde regio's, zodat kan worden voorzien in een samenhangend netwerk van beschermde gebieden.

37 Hoewel de kaderrichtlijn mariene strategie (Marine Strategy Framework Directive — KRMS) van 2008 niet uitsluitend gericht is op beschermde mariene gebieden, heeft zij tot doel de ecologische doeltreffendheid ervan te verbeteren door ervoor te zorgen dat deze gebieden bijdragen tot de algemene gezondheid van mariene ecosystemen. Bij deze richtlijn wordt het wettelijk kader vastgesteld voor het bereiken van een goede mariene milieutoestand door de lidstaten te verplichten strategieën uit te voeren om belastende factoren zoals verontreiniging, zwerfvuil en biodiversiteitsverlies aan te pakken.

38 De richtlijn maritieme ruimtelijke planning van 2014 vult dit rechtskader aan door geïntegreerde maritieme ruimtelijke planning verplicht te stellen om verschillende menselijke activiteiten — zoals visserij, aquacultuur, scheepvaart en offshore-energie — te compenseren met instandhouding. De lidstaten kunnen beschermde mariene gebieden opnemen in nationale maritieme plannen, zodat industrieel gebruik en milieudoelstellingen minder met elkaar botsen.

Figuur 3 | EU-kader voor mariene bescherming

Bron: ERK.

39 De Commissie kan maatregelen nemen tegen lidstaten die naar haar mening het EU-recht schenden. Ten tijde van de controle liepen er 3 pre-inbreukdialogen en 24 inbreukprocedures bij het Hof van Justitie van de Europese Unie voor het mariene deel van Natura 2000.

De aanwijzing van beschermde gebieden leidt niet rechtstreeks tot bescherming of tot beperking van activiteiten

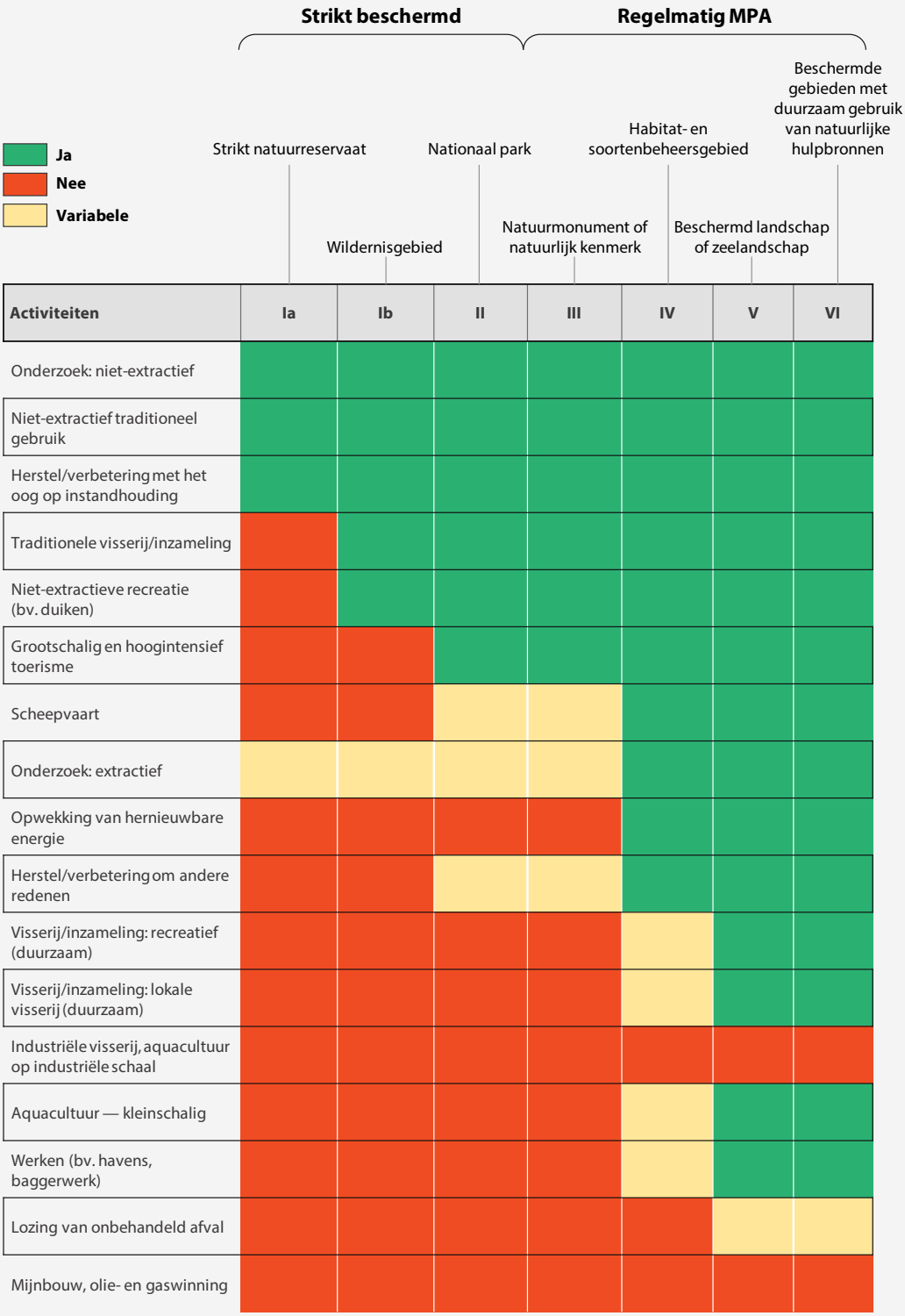
40 De lidstaten identificeren Natura 2000-gebieden en nationale beschermde gebieden, stellen deze voor en wijzen deze aan. Om de lidstaten hierbij te ondersteunen, heeft de Commissie verschillende richtsnoeren uitgebracht. Belangrijke publicaties zijn onder meer de richtsnoeren van 2012 voor de oprichting van het Natura 2000-netwerk in het mariene milieu, de richtsnoeren van 2019 voor de interpretatie van artikel 6 van de habitatrichtlijn — Beheer van Natura 2000-gebieden, en de criteria en richtsnoeren voor de aanwijzing van beschermde gebieden van de Commissie uit het jaar 2022.

41 De belangrijkste richtsnoeren voor de aanwijzing van beschermde gebieden werden gepubliceerd in 2022; twee jaar later dan gepland in de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030. In de richtsnoeren wordt "strikte bescherming" gedefinieerd in het kader van de doelstelling van de strategie van 10 %. De definitie komt overeen met "categorie Ia — strikt natuurreservaat" en "categorie Ib — wildernisgebied", en gedeeltelijk met "categorie II — nationale parken" van de Guidelines for Applying Protected Area Management Categories van de Internationale Unie voor behoud van de natuur en de natuurlijke hulpbronnen[2]. Aangezien de richtsnoeren van de Commissie echter geen geharmoniseerde classificatie van beschermingscategorieën en overeenkomstige toegestane activiteiten bevatten voor gebieden die niet strikt beschermd zijn, ontbreekt een algemene EU-definitie van beschermde mariene gebieden (zie ***kader 2***).

[2] De Internationale Unie voor behoud van de natuur en de natuurlijke hulpbronnen (IUCN) is een toonaangevende mondiale autoriteit die is opgericht in 1948 en houdt zich bezig met natuurbehoud en duurzame ontwikkeling. De richtsnoeren bieden kennis, instrumenten en beleidsrichtsnoeren, waaronder de algemeen erkende Rode Lijst van bedreigde soorten van de IUCN.

Kader 2

Matrix van mariene activiteiten die geschikt kunnen zijn voor elke beheerscategorie van de Internationale Unie voor behoud van de natuur

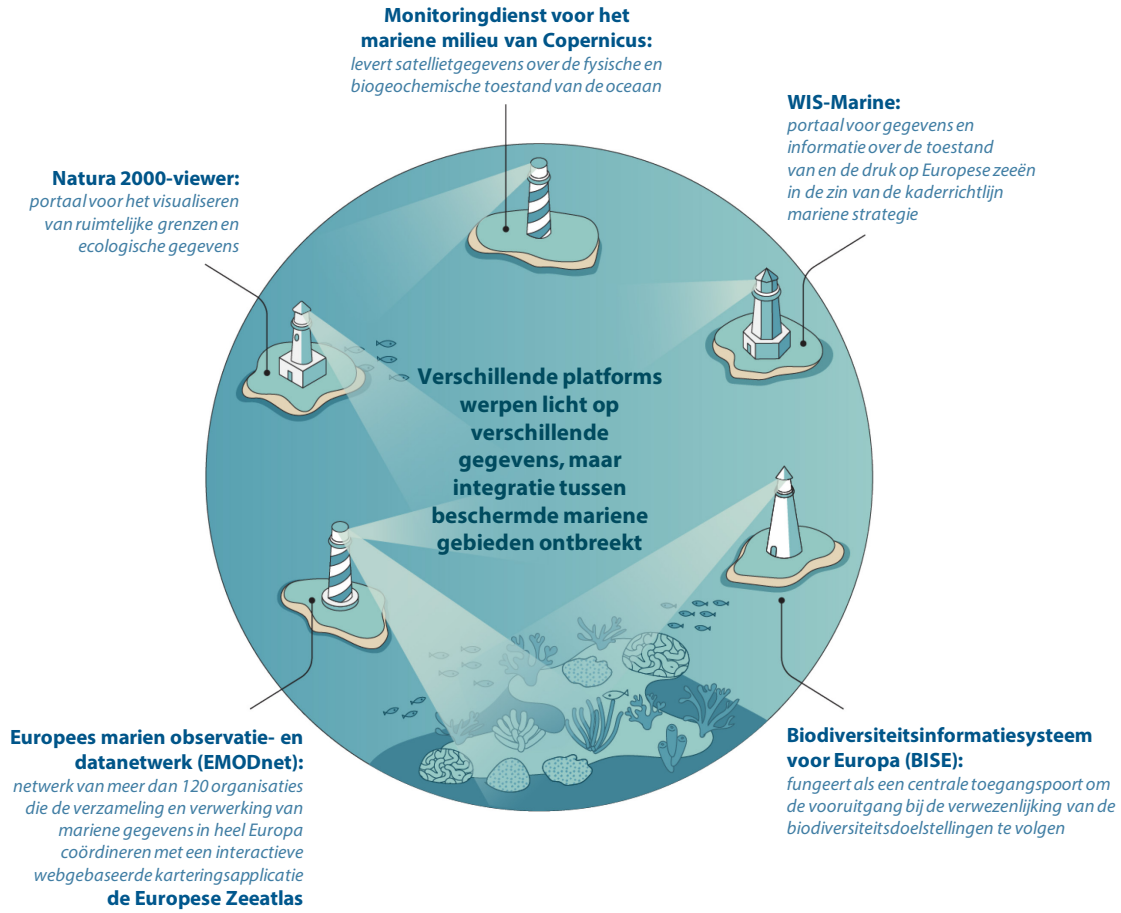
Bron: Richtsnoeren van de Internationale Unie voor behoud van de natuur en de natuurlijke hulpbronnen voor de toepassing van categorieën voor het beheer van beschermde gebieden.

42 Om de instandhoudingsdoelstellingen te verwezenlijken, moet de door de mens veroorzaakte druk worden beperkt. De EU-wetgeving bevat echter geen dergelijke vereisten om activiteiten in beschermde gebieden te beperken (bv. een verbod op winningsactiviteiten en destructieve activiteiten). De Commissie is van mening dat de aanwijzing van beschermde mariene gebieden niet noodzakelijkerwijs een volledige beperking van menselijke activiteiten inhoudt, maar veeleer de vaststelling van doeltreffende beheersmaatregelen die in overeenstemming zijn met de instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden. Zij heeft echter geen gemeenschappelijke beheersnorm of specifieke methode ontwikkeld om te beoordelen welke activiteiten verenigbaar zijn met de instandhoudingsdoelstellingen van een bepaald beschermd marien gebied en welke activiteiten moeten worden beperkt gezien de ecologische, economische en sociale gevolgen ervan.

43 Bij gebrek aan een geharmoniseerde indeling van beschermingscategorieën en een gemeenschappelijke methode voor de beoordeling van de noodzakelijke beperkingen, moeten de lidstaten grotendeels zelf de beschermingsbehoeften en de bijbehorende maatregelen vast te stellen. Bijgevolg kan de bescherming verschillen tussen gebieden en lidstaten, zelfs binnen Natura 2000-gebieden.

44 De Commissie exploiteert verschillende parallelle gegevensdiensten die monitoringinformatie verstrekken voor specifieke initiatieven (zie ***figuur 4***).

Figuur 4 | Belangrijkste marienegegevensdiensten

Bron: ERK.

45 Ondanks deze schijnbare schat aan informatie verstrekt de Commissie geen gestandaardiseerde gegevens over specifieke instandhoudingsdoelstellingen, milieuomstandigheden of biodiversiteitsmaatstaven van afzonderlijke beschermde mariene gebieden. Onafhankelijke initiatieven, zoals de ProtectedSeas navigator of Protected Planet, proberen deze tekortkomingen aan te pakken. Het toepassingsgebied ervan blijft echter beperkt tot specifieke open gegevens over beschermde mariene gebieden zonder bredere ecologische of sociale context.

De bescherming van visserijgebieden is complex en tijdrovend

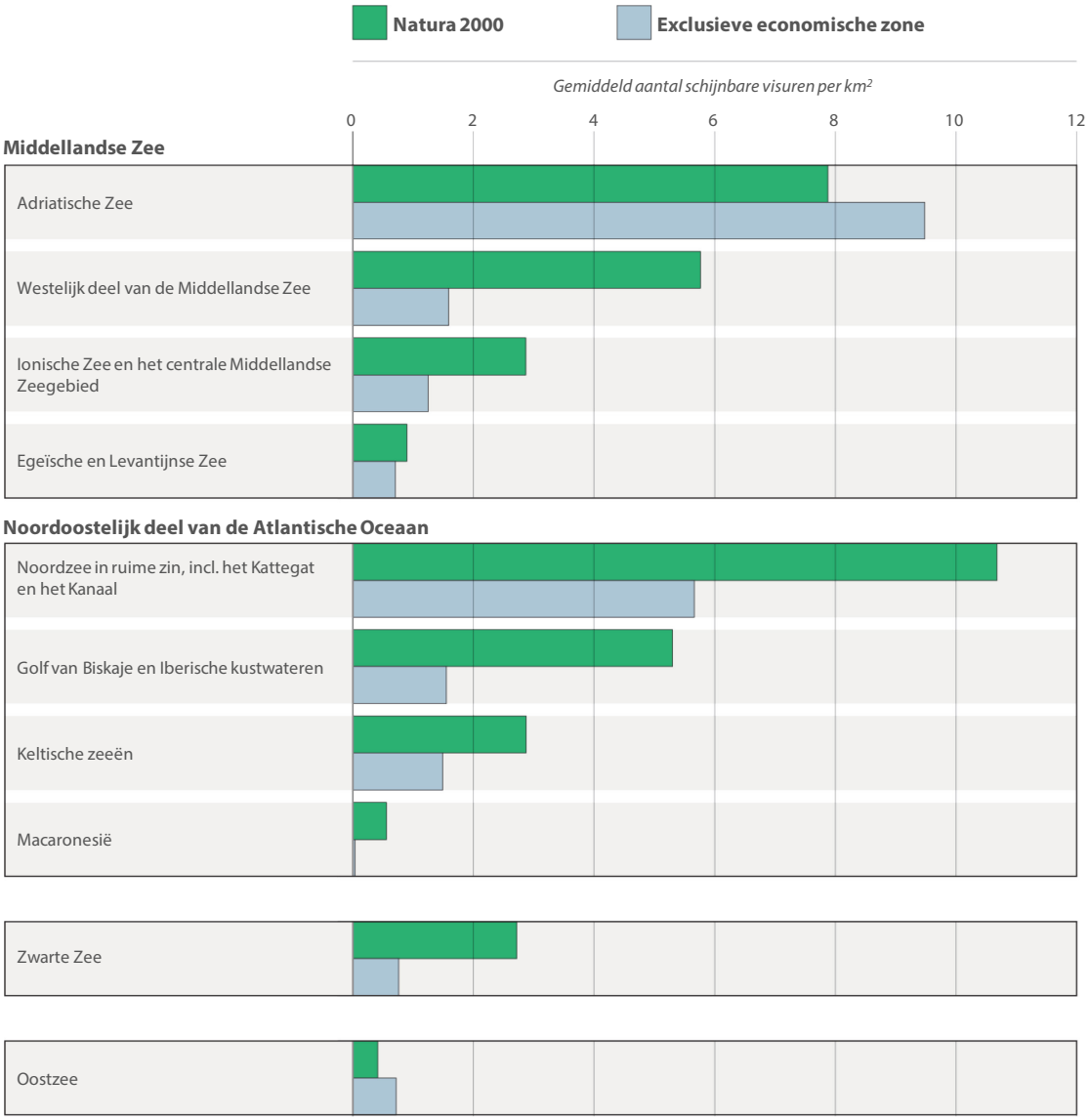
46 Visserij legt een grote door de mens veroorzaakte druk op het mariene milieu. Door de grootschalige winning van mariene organismen en schade aan de zeebodem wordt het ecologisch evenwicht verstoort en neemt de mariene biodiversiteit af. De intensiteit van de winning van biologische rijkdommen van de zee in beschermde mariene gebieden houdt rechtstreeks verband met de mate van bescherming van deze gebieden (zie ***bijlage I***).

47 We namen de schijnbare visserij-inspanning (soms aangeduid als “schijnbare visserijdruk”) in de zeeën van de EU onder de loep. Wij wilden namelijk nagaan of er binnen de grenzen van de exclusieve economische zones van de EU-lidstaten verschillen waren tussen de wateren van dezelfde KRMS-subregio (zie ***figuur 1***) binnen en buiten de Natura 2000-gebieden.

48 In ***figuur 5*** worden algemene resultaten van deze analyse weergegeven. Uit onze berekeningen blijkt dat de schijnbare visserij-inspanning in mariene Natura 2000-gebieden 1,72 keer hoger is dan buiten die gebieden. Ongeveer 85 % van de schijnbare visserij-inspanning is afkomstig van visserijactiviteiten waarbij gebruik wordt gemaakt van het meest destructieve bodemberoerende vistuig. In acht mariene subregio’s was de impact van visserijactiviteiten in beschermde mariene gebieden aanzienlijk groter dan in de omliggende wateren. De Noordzee onderscheidt zich met een schijnbare visserij-inspanning binnen haar Natura 2000-gebieden (ongeveer 11 uur per km^2) die ongeveer twee keer zo groot is als die van de omringende wateren (ongeveer 6 uur per km^2).

49 Dit kan worden verklaard door het feit dat veel beschermde mariene kustgebieden enkele van de meest productieve visgronden bestrijken. Een grotere schijnbare visserij-inspanning in beschermde mariene gebieden in vergelijking met de omliggende zeeën gaat echter gepaard met risico’s voor de doeltreffende bescherming van mariene soorten en moet daarom nauwlettend in het oog worden gehouden.

Figuur 5 | Gemiddelde schijnbare visserij-inspanning binnen en buiten mariene Natura 2000-gebieden in tien Europese mariene subregio's

Opmerking: De cijfers werden berekend als uren schijnbare visserijactiviteit per km² en per jaar; dit is afgeleid van de door de Global Fishing Watch gepubliceerde gegevens van het automatisch identificatiesysteem voor vaartuigen (zie ***bijlage III***) voor tien Europese mariene subregio's in de periode 2020-2024.

Bron: ERK-analyse.

50 Wanneer visserijactiviteiten met het oog op instandhouding aan banden moeten worden gelegd, is de verordening inzake het gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB) van toepassing. Visserijgerelateerde instandhoudingsmaatregelen kunnen op de volgende manieren worden vastgesteld.

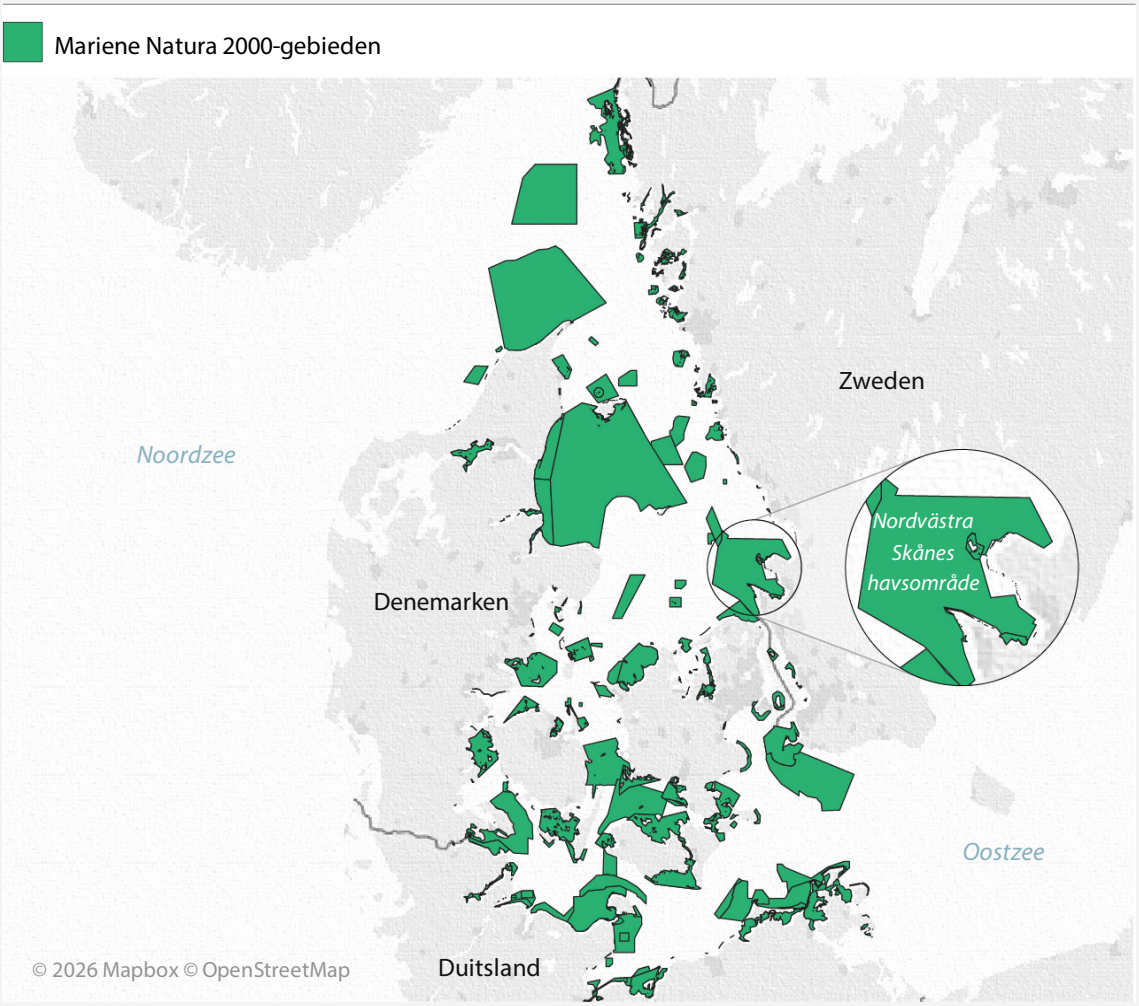
- Lidstaten: zij kunnen maatregelen vaststellen voor hun eigen vissersvaartuigen (artikel 11, lid 1, van de GVB-verordening) of maatregelen vaststellen voor getroffen EU-vissersvaartuigen binnen de 12-zeemijlszone, nadat met de Commissie, de betrokken lidstaten en de betrokken adviesraden overleg is gepleegd (artikel 20 van de GVB-verordening).

- De Commissie: zij kan gedelegeerde handelingen vaststellen waarin instandhoudingsmaatregelen worden gespecificeerd die rekening houden met de specifieke regionale kenmerken van de betrokken visserijen en gebieden wanneer maatregelen gevolgen hebben voor vissersvaartuigen van meer dan één lidstaat (bv. artikel 11, leden 2 en 3, van de GVB-verordening en artikel 15 van de verordening technische maatregelen).

51 Als een lidstaat wil dat de Commissie instandhoudingsmaatregelen invoert die gevolgen hebben voor de vissersvloten van andere lidstaten, dan moet hij een procedure inleiden. De procedure van artikel 11 van de GVB-verordening kan vaak complex zijn. De initiatiefnemende lidstaat moet wetenschappelijk bewijs verstrekken en streven naar een gezamenlijke aanbeveling met andere lidstaten die een visserijbelang hebben in het betrokken gebied. Dit proces kan meerdere jaren in beslag nemen en omvat onderhandelingen met andere lidstaten en verschillende groepen belanghebbenden (zie ***kader 3***).

Kader 3

Gezamenlijke aanbeveling over instandhoudingsmaatregelen in het zeegebied Nordvästra Skånes havsområde (Kattegat)

Bron: ERK, op basis van gegevens van het Europees Milieuagentschap (2024).

Het Kattegat is een zeegebied tussen Denemarken en Zweden dat de Oostzee en de Noordzee met elkaar verbindt. Op 6 november 2024 heeft Zweden, als de initiatiefnemende lidstaat, samen met Denemarken en Duitsland, een voorstel ingediend voor visserijmaatregelen op EU-niveau voor het Natura 2000-gebied Nordvästra Skånes havsområde in het Kattegat. De gezamenlijke aanbeveling bevat het Zweedse voorstel voor visserijgerelateerde instandhoudingsmaatregelen op basis van de instandhoudingsdoelstellingen die in het beschermde mariene gebied moeten worden bereikt, waaronder:

- het aanwijzen van een gebied met vangstverbod (hierna “no-take zone” genoemd) om alle visserijactiviteiten uit te sluiten;
- het verbieden van alle mobiele bodemberoerende vistuigen in het gehele beschermde mariene gebied;
- het beperken van visserij met staande netten, beugen en (cilindrische) fuiken.

Denemarken en Duitsland hebben een rechtstreeks belang bij het beheer van de betrokken visserij. Denemarken en Zweden hebben voor dit gebied nationale visserijvoorschriften vastgelegd, terwijl er geen beperkingen gelden voor Duitse vaartuigen. De beoordeling van het Wetenschappelijk, Technisch en Economisch Comité voor de visserij is gepresenteerd tijdens zijn vergadering van 24-28 maart 2025. De gezamenlijke aanbeveling werd op 7 april 2026 vastgesteld door de Europese Commissie en werd van kracht op 6 juli 2026 (Gedelegeerde Verordening (EU) 2026/785 van de Commissie). De verordening versterkt de bestaande visserijbeperkingen en er is nu een uniform EU-kader van toepassing op het hele gebied — met inbegrip van de no-take zone — waardoor voor Duitse vissersvaartuigen dezelfde beperkingen gelden als voor de Deense en de Zweedse vloot.

52 Alvorens een gedelegeerde verordening voor alle EU-vissersvaartuigen vast te stellen, voert de Commissie haar eigen analyse en raadplegingen uit; in het verleden nam dit vier maanden tot vier jaar in beslag. Daarom heeft de Commissie sinds de vaststelling van het gemeenschappelijk visserijbeleid in 2013 slechts tien rechtshandelingen gepubliceerd die de visserij in ongeveer veertig beschermde gebieden aan banden legt. Aangezien het netwerk van beschermde mariene gebieden meer dan 6 000 gebieden omvat die tegen visserijdruk moeten worden beschermd om de doelstellingen van de biodiversiteitsstrategie te verwezenlijken, zijn de bestaande GVB-instrumenten niet geschikt om in de nabije toekomst bij te dragen tot de verwezenlijking van de milieudoelstellingen. In haar evaluatie van de GVB-verordening concludeerde de Commissie dat het uitvoeringsproces van artikel 11 moeizaam en traag is verlopen.

53 Door deze procedures toe te passen, kan de Commissie “voor de visserij beperkte gebieden” instellen. Hoewel voor de visserij beperkte gebieden en beschermde mariene gebieden niet dezelfde primaire doelstellingen, rechtskaders en beheersautoriteiten hebben (zie ***tabel 1***), kunnen zij in de praktijk een soortgelijk doel dienen bij het verminderen van de visserijdruk. Zo kan een goed beheerd permanent voor de visserij beperkt gebied waarin bodemtrawlvisserij is verboden of beperkt de zeebodemhabitat beschermen.

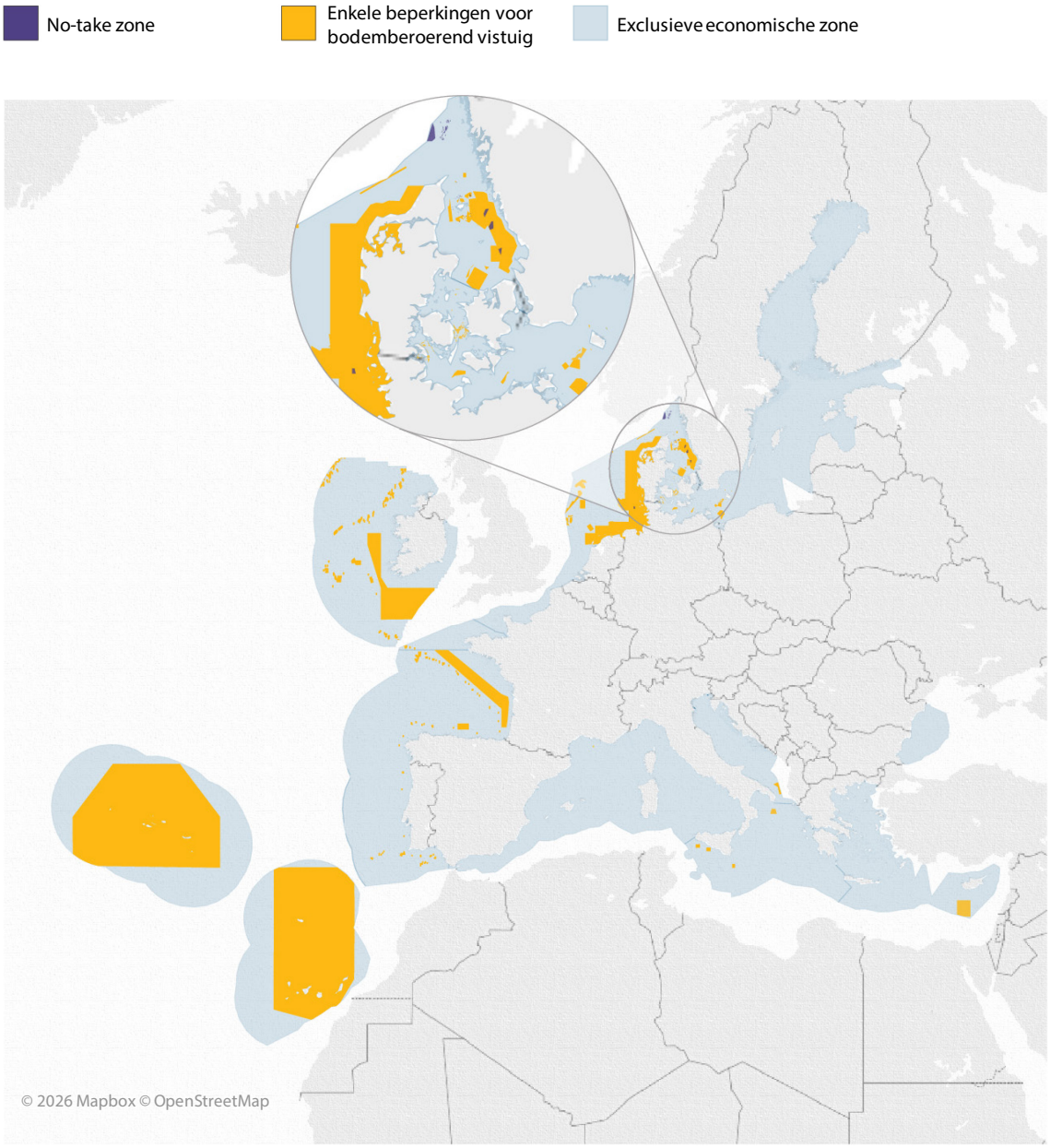
Tabel 1 | Belangrijkste verschillen tussen voor de visserij beperkte gebieden en beschermde mariene gebieden

Kenmerk	Voor de visserij beperkt gebied	Beschermd marien gebied
	Visserijbeleid	Milieubeleid
Primaire doelstelling	Duurzaam visserijbeheer, bescherming van specifieke levensfasen van vissen (bv. paaiplaatsen/kraamgebieden)	Brede instandhouding van ecosystemen, bescherming van biodiversiteit, habitats en cultureel erfgoed
Hoofddoelstelling	Specifieke commerciële vissoorten of destructief vistuig (bv. bodemtrawlvisserij)	Het gehele mariene ecosysteem, met inbegrip van niet-commerciële soorten, habitats en zeebodemstructuren
Beheersautoriteit	Instanties voor visserijbeheer (bv. nationale ministeries van visserij of regionale organisaties voor visserijbeheer)	Ministeries van milieu, instanties voor natuurbehoud of milieuorganisaties
Beperkingen	Vaak gericht op specifiek vistuig of specifieke visseizoenen; andere menselijke activiteiten (scheepvaart, toerisme) worden zelden aan banden gelegd	Meerdere menselijke activiteiten kunnen worden beperkt, soms met inbegrip van zonering voor toerisme, wetenschappelijk onderzoek en volledige no-take zones

Bron: ERK.

54 We analyseerden 296 permanent voor de visserij beperkte gebieden, die zijn ingesteld in het kader van verschillende instrumenten van het GVB en de Algemene Visserijcommissie voor de Middellandse Zee, met een oppervlakte van 1 259 288 km^2 (zie ***bijlage IV***) die 15,1 % van de oppervlakte van beschermde mariene gebieden beslaat, waaronder 51 voor de visserij beperkte gebieden (525 km^2) die permanent elke vorm van visserij hadden verboden (no-take zones). Deze zorgden voor een strikte bescherming tegen visserijdruk voor 0,8 % van de Noordzee, waar deze gebieden zich bevonden. Geen enkel ander zeebekken had in het kader van de GVB-regels no-take zones ingesteld. ***Figuur 6*** toont de door ons geanalyseerde voor de visserij beperkte gebieden.

Figuur 6 | Kaart van permanent voor de visserij beperkte gebieden

Bron: ERK, op basis van ruimtelijke polygonen en de overeenkomstige verwijzingen naar wetgeving van het Europees Bureau voor visserijcontrole (2026) en het Vlaams Instituut voor de Zee (2026), evenals de ERK-classificatie per soort beperking.
Disclaimer: De maritieme zones en grenzen op deze kaart worden uitsluitend ten behoeve van deze controle gepresenteerd en zijn gebaseerd op externe datasets. De weergave ervan doet geen afbreuk aan de juridische status of afbakening van een grondgebied, maritiem gebied of grens en impliceert geen standpunt van de ERK of de EU met betrekking tot soevereiniteit, jurisdictie of maritieme vorderingen. De kaart is louter ter illustratie opgesteld en mag niet worden beschouwd als een officiële of juridisch bindende weergave van de toepasselijke beperkingen.

Een moeilijk maar noodzakelijk evenwicht: milieubescherming en sociaal-economische impact

55 In de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 wordt de bescherming van de biodiversiteit aangemerkt als een ecologische en sociaal-economische noodzaak. Wat mariene ecosystemen betreft, wordt in de strategie gesteld dat herstelde en goed beschermde mariene ecosystemen belangrijke gezondheids-, sociale en economische voordelen met zich meebrengen voor de kustgemeenschappen en de EU als geheel. Er wordt met name aangedrongen op visserijbeheer in beschermde mariene gebieden en op maatregelen om de gevolgen van visserij op kwetsbare habitats en soorten te verminderen.

56 Tegelijkertijd wordt in de strategie benadrukt dat bij de uitvoering van de EU-verbintenissen inzake biodiversiteit rekening moet worden gehouden met de vele uitdagingen in alle sectoren, regio's en lidstaten. Er wordt gewezen op de noodzaak van een nieuw governancekader waarin alle relevante belanghebbenden medeverantwoordelijk zijn voor het nakomen van de EU-verbintenissen inzake biodiversiteit. Dit kader moet de dialoog met belanghebbenden en participatieve governance op alle niveaus ondersteunen.

57 Met behulp van het door de Internationale Unie voor behoud van de natuur en de natuurlijke hulpbronnen ontwikkelde instrument voor het traceren van de doeltreffendheid van het beheer (vierde versie van het Management Effectiveness Tracking Tool — METT-4-instrument) hebben wij onderzocht hoe de milieubeschermingsdoelstellingen worden afgewogen tegen sociaal-economische overwegingen en de betrokkenheid van belanghebbenden in de praktijk (zie ***bijlage VI***).

Aanzienlijke gegevenslacunes belemmeren de sociaal-economische beoordeling van instandhoudingsmaatregelen

58 In het kader van de biodiversiteitsstrategie voor 2030 heeft de Commissie in februari 2023 het EU-actieplan voor de bescherming en het herstel van mariene ecosystemen voor duurzame en veerkrachtige visserij vastgesteld als onderdeel van het visserijbeleidspakket. Met behulp van dit plan wilde de Commissie komen tot een consistentere uitvoering van het milieubeleid en het gemeenschappelijk visserijbeleid van de EU op basis van drie duurzaamheidspijlers: de ecologische, de economische en de sociale pijler.

59 Een operationele doelstelling van het actieplan was bij te dragen tot het bereiken en handhaven van duurzame niveaus van visbestanden. In het plan werd gewezen op de noodzaak om de selectiviteit van het vistuig te verbeteren, de gevolgen van visserij voor kwetsbare soorten en de zeebodem terug te dringen, en de visserijsector, onderzoek, uitvoering, governance en de betrokkenheid van belanghebbenden te ondersteunen.

60 In het actieplan werd ook benadrukt dat het dringend nodig is zeebodemhabitats te beschermen en te herstellen. Daarom riep de Commissie de lidstaten op nationale maatregelen vast te stellen of gezamenlijke aanbevelingen in te dienen om mobiele bodemvisserij in beschermde mariene gebieden die zijn aangewezen als Natura 2000-gebieden uiterlijk in 2024 te verbieden, en om bodemvisserij in alle beschermde mariene gebieden uiterlijk in 2030 geleidelijk af te schaffen. We troffen slechts in een door ons bezochte lidstaat een voorbeeld van dergelijke nationale maatregelen aan (zie ***kader 4***).

Kader 4

Verbod op bodemtrawlvisserij in beschermde mariene gebieden

Zweden heeft besloten zijn visserijwetgeving te wijzigen door een algemeen verbod in te voeren op bodemtrawlvisserij in beschermde mariene gebieden binnen drie tot vier zeemijl van de Zweedse kust, waartoe alleen Zweedse vaartuigen toegang hebben. Het verbod is op 1 juli 2026 in werking getreden. Het Zweedse agentschap voor Maritiem en Waterbeheer kan vrijstellingen verlenen indien de toegestane activiteiten het doel van het beschermde mariene gebied niet ondermijnen.

Voordat het agentschap een vrijstelling verleent, moet bovendien de voor het gebied verantwoordelijke beheersautoriteit worden geraadpleegd. Voor één beschermd marien gebied, Kosterfjorden Väderöfjorden, heeft het agentschap op basis van een beoordeling besloten dat de garnalentrawl in delen van het gebied kon worden voortgezet, aangezien deze geen negatieve gevolgen had voor de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied.

61 In het actieplan van de Commissie van 2023 werd erkend dat de uitfasering van mobiele bodemvisserij in beschermde mariene gebieden sociaal-economische gevolgen zou hebben voor bepaalde exploitanten en gemeenschappen. Dit benadrukt het belang van robuuste sociaal-economische beoordelingen bij het ontwerpen en uitvoeren van dergelijke maatregelen. Uit onze analyse van de plenaire verslagen van 2024 en 2025 van het Wetenschappelijk, Technisch en Economisch Comité voor de visserij blijkt echter dat het door het gebrek aan gegevens vaak moeilijk is de sociaal-economische effecten en impact van de voorgestelde maatregelen naar behoren te beoordelen.

62 Er zijn lacunes in de gegevens over kustvisserijvloten, aangezien vaartuigen met een lengte van minder dan 15 meter tot 2026 niet hoefden te beschikken over een volgsysteem voor vaartuigen. Hierdoor konden de autoriteiten de verplaatsingsrisico's in verband met beschermde gebieden of de economische gevolgen ervan voor kwetsbare kleinschalige vissers niet nauwkeurig kwantificeren. We constateerden ook dat er na de aanwijzing grotendeels geen systematische sociaal-economische monitoring plaatsvond; de lidstaten wezen op het gebrek aan gestandaardiseerde beoordelingsmethoden op lokaal niveau. Bijgevolg vertrouwen de autoriteiten vaak op kwalitatieve beoordelingen of internationale casestudy's, in plaats van op locatiespecifieke nationale economische gegevens, om de economische resultaten van instandhoudingsmaatregelen te voorspellen of te rechtvaardigen.

Toenemende participatie van belanghebbenden, maar niet altijd ingebed in governanceprocessen

63 Doeltreffende participatie van belanghebbenden is van fundamenteel belang voor het succes op lange termijn en de sociale duurzaamheid van beschermde mariene gebieden. De betrokkenheid van belanghebbenden is noodzakelijk om vertrouwen in het instandhoudingsproces op te bouwen. In het actieplan voor mariene ecosystemen wordt benadrukt dat voor het welslagen van de uitvoering van maatregelen op het gebied van milieu- en visserij het draagvlak van alle belanghebbenden vereist is, en dat transparantie, samenwerking, overleg, voorlichting en inclusiviteit van essentieel belang zijn bij het uitwerken en uitvoeren van maatregelen.

64 In het verleden werd met name in het Natura 2000-netwerk bij vroege aanwijzingen vaak gebruikgemaakt van top-downbenaderingen waarbij prioriteit werd gegeven aan wetenschappelijke milieucriteria; de betrokkenheid van belanghebbenden werd hierbij over het hoofd werd gezien. De door ons bezochte lidstaten gaan nu over naar een systematische en geïnstitutionaliseerde raadpleging van belanghebbenden. Frankrijk ontvangt formele input van zijn maritieme kustraad (Conseil maritime de façade), waarin de belangrijkste belanghebbenden zitting hebben. Ierland stapt over naar actievere participatie van belanghebbenden (zie ***kader 5***) en Zweden werkt uitgebreid samen met de beschermde mariene gebieden. Meer dan de helft (56 %) van de ondervraagde beheerders is van mening dat er sprake is van open communicatie en vertrouwen tussen de lokale bevolking, belanghebbenden en beheerders van beschermde gebieden.

Kader 5

Openbare raadpleging over het verbod op trawlvisserij

Sprot is een kleine inheemse vis in Ierland en vormt een rijke eiwitbron voor walvissen, andere walvisachtigen en zeevogels.

Krachtens beleidsrichtlijn 1 van 2019 werd het daadwerkelijk verboden om met vissersvaartuigen met een lengte van meer dan 18 meter binnen een kustzone van zes zeemijl trawl- of zegennetten te gebruiken. Het verbod werd kort daarna opgeheven door een uitspraak van het Ierse hooggerechtshof in Dublin, vanwege een procedurefout in het raadplegingsproces die afbreuk deed aan het recht van belanghebbenden om te worden gehoord.

In 2024 opende de Ierse regering een openbare raadpleging over trawlvisserij binnen de zone van zes zeemijl, die uiteindelijk leidde tot een nieuwe poging.

In juli 2025 kondigde de Ierse regering haar voornemen aan om bepaalde beperkingen in te voeren op de trawlvisserij door grote vaartuigen die op sprot vissen. Op grond van beleidsrichtlijn 1 van 2025 is voor trawlvisserij door vaartuigen van meer dan 18 meter die in de 6-zeemijlszone op sprot vissen een vergunning vereist, sinds oktober 2025 is hierop een quotabeperking van toepassing en vanaf oktober 2026 wordt een volledig verbod opgelegd.

65 Ondanks deze structurele verbeteringen beweerden de door ons ondervraagde belanghebbenden dat krappe deadlines hen beperkten in de mogelijkheid om technische analyses uit te voeren of de definitieve regelgevingsgrenzen zinvol te beïnvloeden. Uit het resultaat van onze enquête (zie paragraaf ***69***) blijkt dat 18 % van de belanghebbenden bijdraagt tot alle beheersbeslissingen (bv. gezamenlijk beheer), terwijl 44 % enige input levert voor de besprekingen.

66 Een goed beheer van beschermde mariene gebieden met participatieve governance, waarbij belanghebbenden als lokale gemeenschappen en vertegenwoordigers van de visserij worden betrokken bij het ontwerp en de uitvoering van instandhoudingsmaatregelen, helpt de legitimiteit ervan te vergroten en instandhoudingsdoelstellingen met succes te combineren met economische en sociale resultaten (zie ***kader 6***).

Kader 6

Een voorbeeld van participatieve governance

Het Parc Naturel Marin d'Iroise werd in 2014 in de groene lijst van de IUCN opgenomen. Om na te gaan of een gebied aan de normen voldoet om in de groene lijst van de IUCN te worden opgenomen, worden vier componenten beoordeeld: goed bestuur, goed ontwerp en goede planning, doeltreffend beheer en succesvolle instandhoudingsresultaten.

Het park werd in 2007 opgericht voor de kust van Finistère, tussen het eiland Sein, het eiland Ouessant en de grenzen van de territoriale zee, en bestrijkt een oppervlakte van bijna 3 400 km^2. Het staat bekend om zijn rijke natuurlijke hulpbronnen, traditionele visserij, vuurtorens op zee en diverse natuurlijke fauna en flora — van tientallen algensoorten tot zeezoogdieren en -vogels. Het omvat verschillende Natura 2000-gebieden.

Het park wordt beheerd door het Franse bureau voor biodiversiteit, een overheidsinstantie. Het bureau is verantwoordelijk voor de uitvoering van de besluiten van de raad van bestuur van het park. Deze raad bestaat uit alle partijen die betrokken zijn bij het mariene milieu die belang hebben bij de bescherming van het park: overheidsdiensten, lokale overheden, vertegenwoordigers van maritieme professionals, milieubeschermingsverenigingen, gebruikers en wetenschappelijke deskundigen.
Bron: Groene lijst van de IUCN.

67 Uit de resultaten van onze enquête blijkt dat de mate van betrokkenheid van marktdeelnemers varieert. Wat de commerciële gebruikers van de zee betreft, heeft slechts 21 % van de gebieden regelmatig contact met marktdeelnemers of nauwe samenwerking met hen, terwijl 44 % melding maakt van gedeeltelijke betrokkenheid en 18 % van weinig tot geen betrokkenheid. De interacties met toeristische exploitanten lopen op vergelijkbare wijze uiteen: 31 % van de beheerders meldt dat er sprake is van goede samenwerking, 31 % meldt dat de contacten beperkt zijn en 17 % meldt dat er vrijwel geen interactie is.

Tekortkomingen in het beheer en gebrekkige uitvoering leiden tot slechte instandhoudingsresultaten

68 In de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 wordt bepaald dat alle beschermde gebieden doeltreffend moeten worden beheerd, dat duidelijk omschreven instandhoudingsdoelstellingen en -maatregelen moeten worden opgesteld en dat op gepaste wijze moeten worden gemonitord. De doeltreffendheid van het EU-beleid ter bescherming van het mariene milieu hangt af van een robuuste uitvoering en handhaving door de 22 kustlidstaten, die samen met de Commissie verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de milieuwetgeving van de EU en de bijbehorende strategieën met betrekking tot beschermde mariene gebieden.

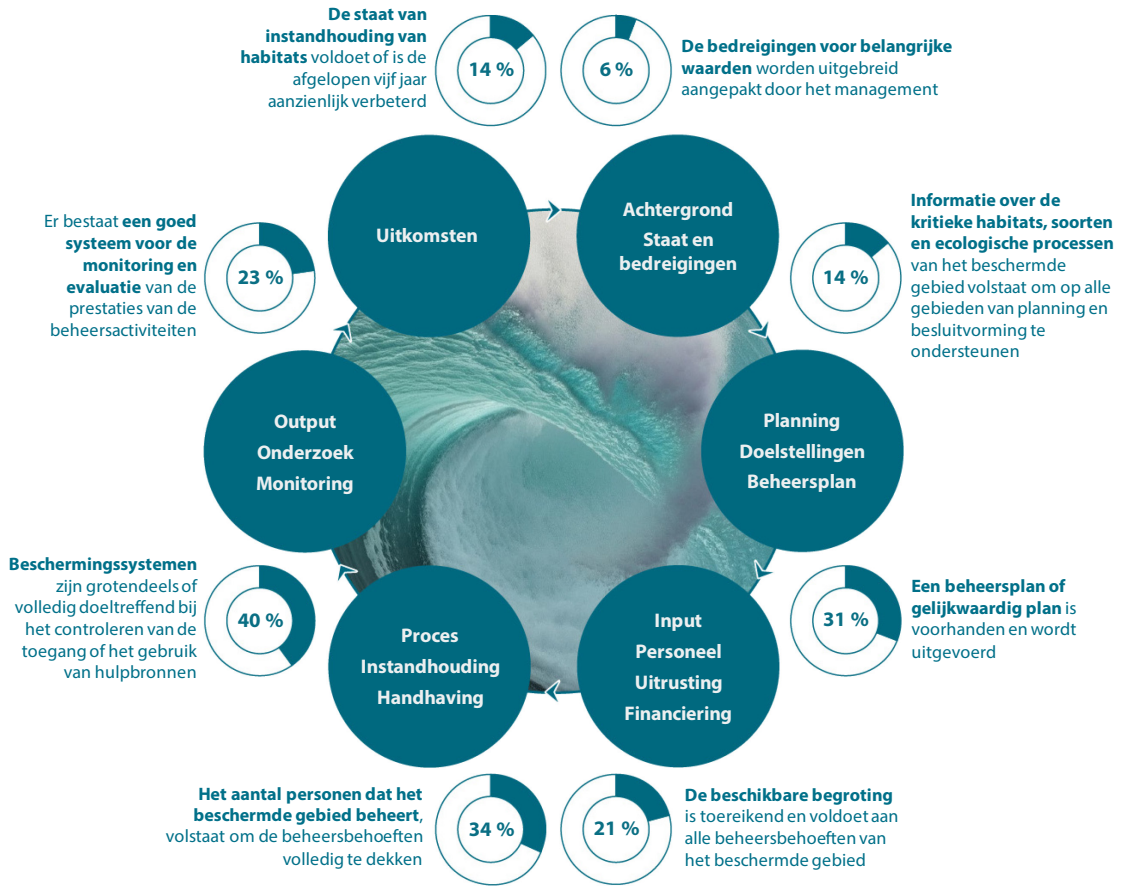
69 We onderzochten of de geselecteerde lidstaten passende beheerspraktijken hadden vastgesteld, waarbij het adaptieve beheersmodel als referentiekader werd gebruikt. Om kwantificeerbare resultaten te verkrijgen, hebben wij het METT-4-instrument gebruikt. De methodologie voor de berekening van de percentages is opgenomen in ***bijlage VI***. We bevestigden de met het instrument verkregen beoordeling met controlebezoeken en controles aan de hand van stukken van 15 beschermde mariene gebieden in de gecontroleerde lidstaten. Daarnaast analyseerden wij openbaar beschikbare datasets, zodat we de geografische en ecologische toestand van beschermde mariene gebieden in de zeeën van de EU konden beoordelen.

De meeste beschermde gebieden passen geen praktijken inzake adaptief beheer toe

70 Adaptief beheer is een circulair proces waarbij prioriteit wordt gegeven aan permanente educatie door feedback over prestaties uit het verleden te integreren in toekomstige strategische planning. Bij deze aanpak wordt gebruikgemaakt van systematische evaluatie om te bepalen of met specifieke interventies de beoogde instandhoudingsresultaten zijn bereikt, zodat empirisch onderbouwde aanpassingen mogelijk zijn.

71 ***Figuur 7*** illustreert het concept van adaptief beheer en toont de meest positieve antwoorden van de ondervraagde beheerders.

Figuur 7 | De cyclus voor adaptief beheer en meningen van beheerders van beschermde mariene gebieden

Bron: ERK, op basis van de resultaten van het METT-4-instrument.

Instandhoudingsdoelstellingen en beheersplannen

72 Op grond van de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn moeten de Natura 2000-gebieden over gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstellingen beschikken. In de biodiversiteitsstrategie en de criteria en richtsnoeren van de Commissie van 2022 voor de aanwijzing van beschermde gebieden werd deze vereiste verder benadrukt en gesteld dat voor alle beschermde gebieden duidelijk omschreven instandhoudingsdoelstellingen en -maatregelen moeten worden opgesteld.

73 Uit de beoordeling van de beheerders van de beschermde mariene gebieden die wij met behulp van het METT-4-instrument hebben ondervraagd, bleek dat 86 % van de beschermde gebieden in onze controlesteekproef doelstellingen waren overeengekomen. Slechts 23 % werd echter beheerd met het oog op de verwezenlijking van de instandhoudingsdoelstellingen. In totaal meldde 63 % van de beschermde mariene gebieden dat er weliswaar doelstellingen bestonden, maar dat de gebieden slechts gedeeltelijk werden beheerd om deze te verwezenlijken. We bevestigden deze beoordeling met gegevens van de 3 648 mariene Natura 2000-gebieden die aan het Europees Milieuagentschap (EEA) werden gerapporteerd en stelden vast dat 59 % daarvan locatiespecifieke beheersplannen had opgesteld of bezig was met de voorbereiding daarvan.

74 De vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn vereisen niet uitdrukkelijk een beheersplan voor elk gebied. De Commissie beveelt dit echter wel aan, omdat hierdoor de planning van de instandhouding en de betrokkenheid van belanghebbenden wordt vergemakkelijkt. In de richtsnoeren van de Commissie van 2022 is bepaald dat doeltreffend beheer moet worden ondersteund door beheersplannen die robuuste monitoring- en evaluatiemechanismen omvatten.

75 In totaal gaf 80 % van de ondervraagde beheerders aan dat zij over een beheersplan beschikten; 31 % van hen deelde mee dat het naar behoren was uitgevoerd, 40 % gaf aan dat het gedeeltelijk was uitgevoerd en 9 % merkte op dat het helemaal niet was uitgevoerd. 20 % van de beheerders verklaarde echter dat er geen beheersplan was. Beheersplannen zijn niet wettelijk verplicht, maar het ontbreken ervan kan wijzen op gebrekkige of niet-bestaande beheersactiviteiten.

Financiering en personeel

76 Voor een doeltreffend beheer zijn duidelijke doelstellingen nodig (bv. voor het behoud van de biodiversiteit en de verbetering van de visbestanden), die voortdurende, naar behoren gefinancierde en op samenwerking gebaseerde actie op lange termijn door gekwalificeerd personeel vereisen. Meer dan 63 % van de ondervraagde beheerders gaf aan dat er ofwel geen personeel beschikbaar was (9 %) ofwel te weinig om op de beheersbehoeften in te kunnen spelen (55 %). Niettemin was 51 % van de respondenten van mening dat de kennis en vaardigheden van hun personeel goed waren afgestemd op de specifieke beheersbehoeften van hun beschermde gebieden.

77 De exploitatie van beschermde mariene gebieden wordt gefinancierd uit de nationale begrotingen. In onze enquête gaf 62 % van de respondenten aan dat hun begroting ten minste aanvaardbaar was voor het basisbeheer. De stabiliteit van de financiering is echter zeer volatiel: 40 % van de gebieden heeft weinig tot geen betrouwbare financiering en is volledig afhankelijk van variabele externe bronnen. Slechts 14 % beschikte over een stabiele begroting en 49 % van de beheerders gaf aan dat zij over onvoldoende faciliteiten en uitrusting beschikten voor de uitvoering van hun taken.

Handhaving

78 Hoewel veelvuldig gebruik wordt gemaakt van digitale systemen voor het monitoren en volgen van vaartuigen, zijn de personele en logistieke middelen vaak ontoereikend om op de daaruit voortvloeiende gegevens in te kunnen spelen. In totaal meldde 37 % van de onderzochte gebieden dat er geen of onvoldoende bescherming was, hoewel 48 % van het personeel ten minste over aanvaardbare capaciteit beschikte om de wet- en regelgeving inzake beschermde gebieden te handhaven. Dit houdt in dat vastgestelde inbreuken niet konden worden omgezet in doeltreffende afschrikking. Veel beschermde gebieden hebben dus de capaciteit om toezicht te houden, maar beschikken vaak niet over de rechtsinstrumenten of logistieke ondersteuning die nodig zijn voor een robuuste handhaving.

Onderzoek en monitoring

79 Beschermde mariene gebieden zijn waardevolle plaatsen voor het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek naar mariene ecosystemen en om hierover meer kennis te vergaren. Deze kennis moet worden gedeeld met beheerders, zodat zij betere beheersbeslissingen kunnen nemen. In totaal meldde 62 % van de onderzochte gebieden aanzienlijk onderzoekswerk, maar slechts 11 % was van mening dat het geïntegreerde enquête- en onderzoeksprogramma volledig relevant was voor de beheersbehoeften.

80 Naast wetenschappelijk onderzoek moet de uitvoering van beheersplannen, of gelijkwaardige instrumenten, formele monitoring- en evaluatiemechanismen omvatten om de nodige op prestatiegerichte aanpassingen te vergemakkelijken. Slechts 23 % van de ondervraagde gebiedsbeheerders verklaarde echter dat zij erin geslaagd waren de beheerscyclus met succes af te sluiten door gebruik te maken van robuuste monitoringsystemen om hun instandhoudingsactiviteiten actief te verfijnen en te verbeteren. Voor de overige geldige antwoorden (63 % van de ondervraagde beheerders) had er helemaal geen monitoring plaatsgevonden (9 %) of waren op ad-hocbasis monitoringgegevens verzameld, zonder de gestructureerde resultaten in het beheersysteem in te voeren (54 %). Bijgevolg was de monitoring in de meeste gevallen eerder een passieve oefening dan een actief instrument voor adaptief beheer.

81 De tijdens de controlebezoeken ondervraagde beheerders verkondigden dat systematische monitoring in het mariene milieu duur en vaak onbetaalbaar was. Daarom waren de gegevens die voor de monitoring zijn gebruikt vaak afkomstig van ad-hoconderzoeksprojecten die door universiteiten of andere onderzoeksinstellingen zijn uitgevoerd. Deze gegevensbronnen zijn echter ongeschikt omdat de reikwijdte en het type van de verzamelde gegevens niet altijd overeenkomen met de specifieke beheersbehoeften. Om dit probleem aan te pakken, testen sommige mariene beschermde gebieden innovatieve en kosteneffectieve oplossingen met behulp van onderzoeksdrones (zie ***kader 7***).

Kader 7

Gebruik van drones op zee voor kosteneffectieve monitoring van visbestanden in de Oostzee

Foto © Aron Hejdström, provinciebestuur van Gotland.

In het mariene Natura 2000-gebied Hoburgs bank och Midsjöbankarna (SE0330308) werd een autonome door wind- en zonne-energie aangedreven drone ingezet voor de monitoring van de biomassa van vis en de milieuomstandigheden die relevant zijn voor de instandhouding van bruinvissen.

In vergelijking met conventionele onderzoeken aan boord van schepen drukken mariene drones de monitoringkosten. Hoewel zij onderzoeksvaartuigen niet kunnen vervangen (bv. voor fysieke steekproeftrekking), kunnen zij een aanvulling vormen op traditionele methoden voor het verzamelen van gegevens over de verspreiding van vis, plankton en milieuomstandigheden.

82 De Commissie heeft geen gemeenschappelijke beheersnorm of specifieke methodologie ontwikkeld om de doeltreffendheid van het beheer te beoordelen. Alleen al in september 2024 heeft zij 1,6 miljoen EUR toegewezen aan het project LIFE PAME-Europe[3] om tegen eind 2028 een flexibele en aanpasbare methodologie te ontwikkelen die is afgestemd op de uiteenlopende behoeften van de EU-lidstaten. Het project is gebaseerd op internationaal vastgestelde instrumenten en methodologieën om de doeltreffendheid van het beheer te meten, zoals het METT-4-instrument van de IUCN en de door het Wereldnatuurfonds ontwikkelde methode voor snelle beoordeling en prioritering van het beheer van beschermde gebieden.

83 Gezien de duur van het project en het ontbreken van een uitvoeringsplan is het onwaarschijnlijk dat vóór 2030 in de hele EU een gestandaardiseerd kader voor de beoordeling van het beheer operationeel zal zijn. Dit maakt het moeilijk om consequent na te gaan of dankzij het beheer van beschermde mariene gebieden de beoogde ecologische en sociale resultaten op doeltreffende wijze worden bereikt.

De resultaten op het gebied van instandhouding lopen uiteen

84 Om de zes jaar voert de Commissie een “gezondheidscontrole” van het Natura 2000-netwerk uit op basis van artikel 17 van de habitatrichtlijn en artikel 12 van de vogelrichtlijn. Het EEA gebruikt nationale verslagen om een samengestelde EU-brede beoordeling op te stellen waarin wordt vastgesteld welke soorten zich herstellen en welke achteruitgaan. De resultaten worden gepresenteerd in het verslag “State of nature in the EU” en het gegevensdashboard, waaruit blijkt dat slechts 19 % van de kusthabitats en 24 % van de vissen een gunstige staat van instandhouding heeft. Het laatste verslag werd in 2020 gepubliceerd en bevat de resultaten van de verslagleggingscyclus voor de periode 2013-2018 (meer dan acht jaar geleden). Een nieuw verslag over de stand van de natuur, gebaseerd op de gegevens van de periode 2019-2024, zal naar verwachting eind 2026 worden gepubliceerd.

[3] Management Effectiveness for Protected Areas in Europe, LIFE23-PRE-DE-PAME-Europe/101148110.

85 Er blijft een aanzienlijk verschil bestaan tussen de ambitieuze wetgeving op hoog niveau en de daadwerkelijke verwezenlijking van de instandhoudingsdoelstellingen. De vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn traden meer dan 30 jaar geleden in werking en hebben de doelstelling van een gunstige staat van instandhouding van alle beschermde mariene habitattypen en -soorten nog lang niet bereikt. Evenzo is er sprake van een terugkerende lacune in de uitvoering wanneer de bestaande KRMS-mechanismen niet leiden tot een goede milieutoestand voor de mariene biodiversiteit of de integriteit van de zeebodem.

86 Op het niveau van beschermde gebieden verstrekte de meerderheid van de door ons geraadpleegde beheerders geen informatie over de instandhoudingsresultaten. Wanneer zij dat wel deden, gaven zij echter een gemengd beeld te zien: 17 % gaf aan dat belangrijke soorten een ongewenste staat van instandhouding hadden, terwijl 31 % antwoordde dat hun staat van instandhouding wenselijk was of de afgelopen vijf jaar was verbeterd. Deze situatie was ernstiger voor habitats, waar 25 % van de gebieden werd beoordeeld als gebieden die in een ongewenste toestand verkeren en 14 % als gebieden die in een wenselijke toestand verkeren of waarvan de toestand in de afgelopen vijf jaar was verbeterd.

87 Mariene habitats spelen een cruciale rol als koolstofputten. In 66 % van de door ons beoordeelde gebieden werd de kwestie van koolstofopslag en -vastlegging echter niet aangepakt, terwijl de concepten voor 26 % van deze gebieden alleen in algemene termen werden beschouwd, zonder maatregelen ter plaatse. Slechts 9 % van de gebieden had actieve maatregelen genomen om het in sediment afgevangen koolstofverlies te verminderen of de vastlegging ervan te verbeteren. Dit is een gemiste kans voor klimaatmitigatie door middel van koolstofbeheer.

88 We constateerden ook dat de onderzochte gebieden grotendeels niet voorbereid waren op de impact van klimaatverandering (zie paragraaf ***05***). Met name had geen van de onderzochte gebieden gedetailleerde en uitvoerbare plannen voor aanpassing aan de klimaatverandering uitgevoerd. Bovendien meldde 60 % van de beheerders verwaarloosbare inspanningen om klimaatadaptatie in hun beheerstrategieën te integreren. Hoewel 17 % is begonnen met de ontwikkeling van plannen, moeten deze nog consequent worden toegepast. Door dit gebrek aan strategische planning is het merendeel van deze mariene ecosystemen kwetsbaar voor de gevolgen van een snel veranderend klimaat (zie ook ons Speciaal verslag 15/2024 over klimaatadaptatie).

Hoge verwachtingen ten aanzien van nieuwe wetgeving die actief herstel vereist

89 In het besef dat deze ongewenste toestand van de biodiversiteit voortduurt, heeft de EU Verordening (EU) 2024/1991 inzake natuurherstel vastgesteld, waarmee de aanpak van natuurbehoud is verschoven van passieve bescherming naar actief herstel van aangetaste ecosystemen. Aangezien de verordening rechtstreeks toepasselijk is in alle lidstaten, moet zij, mits correct uitgevoerd, de verwezenlijking van de doelstellingen ervan vergemakkelijken en versnellen.

90 Als centrale pijler van de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 zijn in de verordening inzake natuurherstel juridisch bindende doelen vastgesteld om 20 % van de mariene gebieden uiterlijk in 2030, en alle te herstellen ecosystemen uiterlijk in 2050 te herstellen (artikel 1). Op grond van artikel 5 moeten de lidstaten de herstelmaatregelen vaststellen die nodig zijn om de toestand van minstens 30 % van de kwetsbare habitats die niet in goede toestand verkeren, in "goede toestand" te brengen (bijlage II). De lijst van habitats in deze bijlage is ook een verbetering ten opzichte van de negen mariene habitats die in de habitatrichtlijn zijn opgenomen. ***Tabel 2*** bevat een beknopte vergelijking van de oude wetgeving en de nieuwe aanpak.

Tabel 2 | Vergelijking van de reeds bestaande bescherming met actief herstel

Kenmerk	Reeds bestaande bescherming	Actief herstel
Hoofddoelstelling	Bescherming van resterende hulpbronnen en voorkoming van achteruitgang	Actieve verbeteringsinitiatieven; herstel van verloren habitats
Strategie	Afbakening van grenzen, aanwijzing van gebieden om de natuur in staat stellen zich te herstellen	Herbeplanting van zeegras, herstel van riffen, herbevolking van uitgeputte ecosystemen
Juridisch gewicht	Richtlijnen; vaak kwalitatieve doelstellingen, vage termijnen	Verordening; juridisch bindende doelstellingen en termijnen; monitoring ingesteld
Territoriaal toepassingsgebied	Overwegend binnen Natura 2000-gebieden	Alle gebieden die hersteld moeten worden

Bron: ERK-analyse.

91 Een andere belangrijke verandering betreft de opbouw van een kennisbasis. Om ervoor te zorgen dat het herstel door de wetenschap wordt gestuurd, moeten de lidstaten de toestand van mariene gebieden in kaart brengen en vaststellen. Uiterlijk in 2030 moet de toestand bekend zijn voor ten minste 50 % van het gebied dat habitats bestrijkt (groepen 1 tot en met 6) die zijn opgenomen in bijlage II bij de verordening inzake natuurherstel.

92 De verordening inzake natuurherstel heeft ook tot doel de levensvatbaarheid van de blauwe economie op lange termijn te waarborgen. Uit de effectbeoordeling blijkt dat elke euro die aan herstel wordt besteed, een rendement op investering oplevert tussen 8 en 38 EUR aan voordelen uit ecosysteemdiensten (bv. aanbod van vis en schaal- en schelpdieren, klimaatregulering, toerisme). Het herstel van kritieke “kraamhabitats” en zeebodemecosystemen is niet alleen van cruciaal belang voor het herstel van de biodiversiteit, maar ook voor het waarborgen van de voedselzekerheid en het op peil houden van de commerciële visbestanden, waardoor wordt voorkomen dat de visserijsector zijn eigen biologische fundamenten verder ondermijnt.

93 De verordening inzake natuurherstel is een juridisch bindende handeling waarin specifieke, tijdgebonden doelstellingen zijn vastgesteld. Het herstel van de oceaan is echter complexer, duurder en politiek gevoeliger dan het herstel van land. Verschillende obstakels belemmeren de praktische uitvoering van het herstel van het mariene milieu (zie hieronder).

- Zo vormt het ontbreken van nauwkeurige kartering voor veel diepzeehabitats een belangrijke belemmering, aangezien herstel niet haalbaar is zonder uitgebreide referentiegegevens. Evenzo blijven er wetenschappelijke uitdagingen bestaan bij het definiëren van een “goede milieutoestand” voor zeebodemgebieden waar op lange termijn wordt gebaggerd of trawlvisserij wordt gedreven.

- Voor een doeltreffend herstel moeten de visserijactiviteiten worden beperkt; dergelijke maatregelen blijven echter verbonden aan het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid, wat een lange en omslachtige administratieve procedure met zich meebrengt (zie paragraaf ***52***).

- Gezien de aanzienlijke kosten in verband met gespecialiseerde maritieme operaties bestaat het risico dat de huidige financiering ontoereikend zal zijn om projecten op te schalen van kleine proeflocaties naar de 20 % van het zeegebied dat tegen 2030 vereist is (zie paragraaf ***29***).

Dit verslag werd door kamer I onder leiding van mevrouw Joëlle Elvinger, lid van de Rekenkamer, vastgesteld te Luxemburg op haar vergadering van 22 september 2026.

Voor de Rekenkamer

Tony Murphy
President

Bijlagen

Bijlage I — Over de controle

Achtergrond

01 De oceanen en zeeën van de wereld spelen een sleutelrol bij het behoud van het leven op aarde door de regulering van belangrijke planetaire systemen. Ze zijn van essentieel belang voor ons bestaan, aangezien ze 50 % van de zuurstof van de planeet produceren en 80 % van de biodiversiteit bevatten. Oceanen zijn van cruciaal belang voor de beperking van de klimaatverandering, aangezien zij ongeveer 90 % van de overtollige warmte absorberen die door broeikasgassen in de atmosfeer wordt ingesloten en ongeveer 25 % van alle koolstofemissies absorberen.

02 Zij vormen de basis voor mondiale voedselzekerheid en economische bestaansmiddelen; oceanen dienen namelijk als belangrijkste bron van eiwitten voor miljarden mensen en zorgen voor miljoenen banen in de sectoren visserij, toerisme en handel. Volgens het EU Blue Economy Report 2025 genereerde de sector naar schatting 263 miljard EUR aan bruto toegevoegde waarde, wat neerkomt op 1,7 % van de totale bruto toegevoegde waarde van de EU. Verder was deze sector in 2022 goed voor 4,9 miljoen banen, ofwel 2,4 % van de totale werkgelegenheid in de EU.

03 De toestand van de oceanen verslechtert als gevolg van klimaatverandering, verontreiniging, exploitatie van biologische rijkdommen van de zee en habitatverlies. Wereldwijd wordt ongeveer 60 % van de mariene ecosystemen op niet-duurzame wijze aangetast of gebruikt en wordt meer dan 50 % van de mariene soorten tegen 2100 met uitsterven bedreigd. De situatie in de zeeën van de EU is vergelijkbaar.

04 Overbevissing en destructieve visserijpraktijken vormen de grootste bedreigingen voor mariene ecosystemen en biodiversiteit; momenteel wordt meer dan 35 % van de visbestanden in de wereld in biologisch niet-duurzame hoeveelheden bevist. Destructieve technieken zoals bodemtrawlvisserij veroorzaken fysieke schade aan de zeebodem, destabiliseren mariene voedselketens en leiden tot bijvangst, met inbegrip van beschermde soorten zoals schildpadden, haaien en dolfijnen. Deze technieken worden in verband gebracht met hoge teruggooipercentages, die gemiddeld tussen 30 % en 55 % van de totale gewonnen biomassa bedragen. De ecologische impact wordt nog versterkt door illegale, ongemelde en ongereglementeerde visserij, die naar schatting goed is voor ongeveer 11 tot 19 % van de gemelde wereldwijde vangsten.

05 Overbevissing is de meest directe bedreiging, maar klimaatverandering verhoogt de druk op de oceanen het snelst en leidt tot een verveelvoudiging van bedreigingen. De opwarming van de oceanen leidt tot koraalverbleking en migratie van soorten naar koudere wateren, terwijl verzuring een nadelige impact heeft op de vorming van schelpen voor kalkhoudende organismen. Stijgende temperaturen leiden tot zuurstofverlies en dode zones, waardoor het mariene leven steeds kwetsbaarder wordt voor alle andere vormen van milieudruk.

Beschermde mariene gebieden

06 Beschermde mariene gebieden zijn geografisch afgebakende mariene gebieden die wettelijk zijn aangewezen, gereguleerd en beheerd om natuurbehoud op lange termijn te bereiken. De primaire doelstelling is het beschermen en herstellen van de mariene biodiversiteit, habitats en ecosysteemfuncties door de druk van de mens te verminderen en de winning van hulpbronnen binnen de grenzen ervan te beheersen.

07 Beschermde mariene gebieden omvatten een breed scala aan aanwijzingen en beschermingsniveaus, van strikt beschermde en sterk gereglementeerde gebieden met strikte vangstverboden tot minimaal beschermde gebieden waar menselijke activiteiten, verstoring van de zeebodem en onbeperkte winning van mariene biologische hulpbronnen zijn toegestaan.

08 De instandhoudingsresultaten van een beschermd marien gebied zijn aanzienlijk beter in goed beheerde, strikt beschermde omgevingen dan in minder beschermde gebieden met gebrekkig of geen beheer, waar zij over het algemeen als verwaarloosbaar worden beschouwd. De resultaten omvatten het behoud van de biodiversiteit, de bescherming van kwetsbare habitats, het behoud van ecosysteemfuncties en de ondersteuning van bijbehorende ecosysteemdiensten (bv. de bescherming van paaiplaatsen en kraamgebieden). Beschermde mariene gebieden kunnen ook toerisme en recreatie ondersteunen, culturele en gemeenschapswaarden in stand houden, bestaansmiddelen in verband met gezonde mariene ecosystemen beschermen en kansen bieden voor onderwijs, onderzoek en langetermijnbeheer.

09 Een toename van de populaties in beschermde gebieden kan de omringende visserij en biodiversiteit verbeteren door middel van twee belangrijke mechanismen: de spill-over van jonge en volwassen exemplaren naar aangrenzende niet-beschermde wateren en de uitvoer van eieren en larven, waardoor wordt bijgedragen tot de populatietoename buiten de grenzen van beschermde gebieden. Om effecten op zeebekkenniveau te bereiken, moeten beschermde mariene gebieden een netwerk vormen dat voldoet aan specifieke milieucriteria om de biologische output te maximaliseren.

Regelgevingskader

10 De EU heeft milieubescherming altijd beschouwd als een fundamentele pijler van haar institutionele kader en operationele identiteit. Zowel de EU als haar lidstaten zijn actief partij bij een aantal belangrijke internationale overeenkomsten inzake het duurzame gebruik en de bescherming van de oceanen. Dit omvat fundamentele rechtskaders zoals het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee, alsook op biodiversiteit gerichte mandaten zoals de Verdragen van Bonn en Bern, evenals verschillende regionale zeeverdragen (bv. het Ospar-Verdrag, de Commissie ter bescherming van het mariene milieu van het Oostzeegebied (Helcom)).

11 In 2022 hebben de partijen bij het Verdrag inzake biologische diversiteit het mondiaal biodiversiteitskader van Kunming-Montreal vastgesteld, met inbegrip van een doelstelling om tegen 2030 ten minste 30 % van het land, de binnenwateren, de kustgebieden en de oceanen in de wereld op doeltreffende wijze in stand te houden en te beheren door middel van beschermde gebieden en andere doeltreffende gebiedsgebonden instandhoudingsmaatregelen. Dit wordt ook wel de “30x30”-doelstelling genoemd. Bijna elk land ter wereld, met inbegrip van alle EU-lidstaten, heeft de doelstelling onderschreven. Op 17 januari 2026 is het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee in werking getreden.

12 De milieuambities van de EU overtreffen vaak de mondiale verbintenissen. Bij de vogelrichtlijn van 1979 en de habitatrichtlijn van 1992 is het Natura 2000-netwerk van beschermde land- en zeegebieden opgericht, dat een hoeksteen van het natuurbeschermingsmechanisme van de EU blijft. Deze richtlijnen werden versterkt door de kaderrichtlijn mariene strategie van 2008 en de richtlijn maritieme ruimtelijke planning van 2014, die bedoeld zijn om de menselijke activiteiten in mariene wateren duurzaam te beheren.

13 De Commissie heeft haar ambities aangetoond door middel van opeenvolgende biodiversiteitsstrategieën in 1998, 2011 en 2020. De meest recente, de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030, die door de Commissie is vastgesteld en door de Raad in 2020 is bekrachtigd, bevat verbintenissen van de EU inzake beschermde mariene gebieden die tegen 2030 moeten worden verwezenlijkt, met name:

- de wettelijke bescherming van minimaal 30 % van het zeegebied van de EU, en
- de strikte bescherming van ten minste een derde van het beschermde gebied (d.w.z. 10 % van het totale zeegebied van de EU).

Volgens de strategie moeten alle beschermde gebieden ook doeltreffend worden beheerd. Dit betekent dat voor deze gebieden duidelijke instandhoudingsdoelstellingen en -maatregelen moeten zijn opgesteld en dat de gebieden op gepaste wijze moeten worden gemonitord. In de strategie wordt benadrukt dat het belangrijk is om ecologische corridors in te richten als onderdeel van een echt trans-Europees natuurnetwerk.

14 In 2023 publiceerde de Commissie in het kader van de uitvoering van de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 het actieplan: Bescherming en herstel van mariene ecosystemen voor duurzame en veerkrachtige visserij. Dit plan had tot doel de biodiversiteit te ondersteunen door visbestanden op duurzame niveaus te houden en de milieueffecten van de visserij op kwetsbare soorten en de zeebodem te verminderen. Net als bij de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 zijn de uitvoering en verwezenlijking van deze doelstellingen niet wettelijk vereist, maar zijn dit veeleer politieke ambities van de EU.

15 De verordening inzake het gemeenschappelijk visserijbeleid (Verordening (EU) nr. 1380/2013), die zijn oorsprong vindt in het Verdrag van Rome en oorspronkelijk is ontwikkeld in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, is uitgegroeid tot een afzonderlijk EU-beleid dat volgde op de eerste visserijregels die in 1970 waren vastgesteld. Het beleid werd formeel vastgesteld in 1983 en is sindsdien ingrijpend hervormd in 1992, 2002 en 2013. Het GVB reguleert visserij- en aquacultuuractiviteiten om de duurzame exploitatie ervan te waarborgen en de negatieve gevolgen ervan voor het mariene ecosysteem tot een minimum te beperken, onder meer door middel van maatregelen die van toepassing zijn in beschermde mariene gebieden. Het kader omvat instrumenten zoals Verordening (EU) 2019/1241 inzake technische maatregelen, die van toepassing is op vistuig en visserijactiviteiten, en Verordening (EG) nr. 1224/2009 inzake controle (zoals herzien bij Verordening (EU) 2023/2842), waarin voor de visserij beperkte gebieden (fishing restricted areas — FRA) worden omschreven en waarin is bepaald dat incidentele vangsten van kwetsbare soorten moeten worden geregistreerd.

Rollen en verantwoordelijkheden

16 Overeenkomstig artikel 4 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) delen de EU en de lidstaten de bevoegdheid voor milieubescherming. Dit vereist een op samenwerking gebaseerde aanpak bij de ontwikkeling en uitvoering van milieubeleid.

17 Hoewel de overkoepelende milieudoelstellingen op EU-niveau worden vastgesteld, vallen de praktische uitvoering en het beheer van de instandhoudingsinspanningen onder de verantwoordelijkheid van de nationale regeringen. De lidstaten zijn verantwoordelijk voor het vaststellen van nationale milieukaders in overeenstemming met EU-wetgeving. Zij voeren met name milieubeoordelingen uit om gebieden die van belang zijn voor de biodiversiteit in kaart te brengen en beschermde gebieden aan te wijzen, terwijl tegelijkertijd rekening wordt gehouden met de belangen van de belanghebbenden. Verder zijn de lidstaten verantwoordelijk voor de organisatie van de governance van beschermde gebieden, de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen en de uitvoering van passende maatregelen om de gewenste instandhoudingsresultaten te bereiken.

18 In tegenstelling tot het milieubeleid is de EU exclusief bevoegd voor de instandhouding van de biologische rijkdommen van de zee in het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid. Dit betekent dat de lidstaten niet eenzijdig visserijmaatregelen kunnen invoeren die gevolgen hebben voor de vissersvloten van andere lidstaten. De ERK heeft de praktische gevolgen van dit beleidsontwerp in detail onderzocht in Speciaal verslag 26/2020 over het mariene milieu.

Reikwijdte en aanpak

19 Onze controle had tot doel te beoordelen of de Commissie en de lidstaten een netwerk van beschermde mariene gebieden hadden opgezet, waarmee de doelstellingen van de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 voor het mariene milieu van de EU kunnen worden gehaald. Wij hebben met name onderzocht of:

- de EU op schema lag om de doelstellingen van de strategie voor de dekking van beschermde mariene gebieden, ecologische connectiviteit en financiering voor biodiversiteit te verwezenlijken;
- het regelgevingskader van de EU voorzag in de nodige mechanismen om aanwijzing om te zetten in bescherming;
- de doelstellingen inzake milieubescherming werden afgewogen tegen sociaal-economische overwegingen en de betrokkenheid van belanghebbenden;
- de geselecteerde lidstaten passende beheerspraktijken hadden vastgesteld.

Daarnaast analyseerden wij openbaar beschikbare datasets, zodat we de geografische en ecologische toestand van beschermde mariene gebieden in de zeeën van de EU konden beoordelen.

20 Om de vooruitgang bij de uitvoering van de strategie te beoordelen en inzicht te krijgen in de rol en de werking van de relevante EU-organen, hebben we vraaggesprekken gevoerd met het directoraat-generaal Milieu en het directoraat-generaal Maritieme Zaken en Visserij. Deze gesprekken werden aangevuld met bijeenkomsten met het Europees Milieuagentschap (EEA), het Europees Bureau voor visserijcontrole (EFCA), het Europees Uitvoerend Agentschap klimaat, infrastructuur en milieu en de Internationale Raad voor het Onderzoek van de Zee. Tijdens de vraaggesprekken met vertegenwoordigers van niet-gouvernementele organisaties hebben wij aanvullende informatie verkregen over systeemrisico's in specifieke lidstaten. Twee externe deskundigen op het gebied van de instandhouding van het mariene milieu ondersteunden ons bij onze controle.

21 Om de uitvoering van EU-wetgeving en de doeltreffendheid van het beheer van beschermde mariene gebieden te kunnen beoordelen, selecteerden we drie lidstaten voor grondig onderzoek: Ierland, Frankrijk en Zweden. Volgens gegevens van het EEA hadden deze drie landen respectievelijk ongeveer 45 % (Europees Frankrijk), 15 % en 2 % van hun mariene grondgebied aangewezen voor mariene bescherming. Om de kwaliteit van het beheer te beoordelen, bezochten of ondervroegen we tussen september en november 2025 beheerders van 15 beschermde mariene gebieden in de gecontroleerde lidstaten. De selectie van deze gebieden was gebaseerd op een analyse van hun geografische ligging, verschillende soorten aanwijzing, en de omvang ervan.

22 We hebben ook gebruikgemaakt van een aangepaste versie van het instrument voor het traceren van de doeltreffendheid van het natuurbeheer van de Internationale Unie voor behoud van de natuur en de natuurlijke hulpbronnen (METT-4-instrument) om gestructureerd bewijsmateriaal te verzamelen. Meer informatie over de reikwijdte van deze beoordeling is te vinden in ***bijlage VI***.

23 Om de geografische spreiding en het beheer van beschermde mariene gebieden in de EU te analyseren, hebben we het ruimtelijke netwerk in kaart gebracht door de Natura 2000-databank te combineren met nationaal aangewezen beschermde gebieden. Wij hebben deze lay-out overschreven met gegevens over schijnbare visserijactiviteiten uit Global Fishing Watch om de commerciële visserijdruk te evalueren. Om een volledig beeld te krijgen van de gevolgen voor de mens, vergeleken we deze ruimtelijke matrix met aanvullende antropogene en ecologische datasets afkomstig van de Natura 2000-viewer en het Europees marien observatie- en datanetwerk (EMODnet).

24 Onze controlemethode voldoet aan de internationale controlenormen van de Internationale Organisatie van Hoge Controle-instanties (INTOSAI).

Bijlage II — Steekproef van voor de controle geselecteerde beschermde mariene gebieden

Nr.	Lidstaat	Natura 2000/ nationale code van het gebied	Naam van het beschermde mariene gebied	MPA-gebied (km^2)	Beheer-splan	Ontziltingsin-stallatie	Dumping van bagger-specie (punten)	Bagger-plaats	Afvalwaterzui-veringsinstallaties	Belang-rijkste havens	Windmolen-parken	Totale jaarlijkse aanwezig-heid van het vaartuig (h)	Jaarlijkse totale schijnbare visserij-inspanning (per uur)	Jaarlijkse totale schijnbare visserij-inspanning (per uur/km^2)
1	Ierland	IE0000210	South Dublin Bay SAC	7,26	Nee	–	–	–	–	–	–	0,06	0,00	0,00
2	Ierland	IE0002328	Hovland Mound Province SAC	1 086,55	Nee	–	–	–	–	–	–	660,50	124,20	0,11
3	Ierland	IE0000268	Galway Bay Complex SAC	129,49	Nee	–	1	1	1	1	–	24,56	0,83	0,01
4	Ierland	IE0000707	Saltee Islands SAC	156,64	Nee	–	1	1	1	–	–	35 240,64	1 986,40	12,68
5	Ierland	IE0004078	Carlingford Lough SPA	5,83	Nee	–	–	–	–	–	–	187,71	0,00	0,00
6	Ierland	IE0000197	West of Ardara/Maas Road SAC	22,22	Nee	–	–	–	–	–	–	0,00	0,00	0,00
7	Ierland	IE0000764	Hook Head SAC	170,06	Nee	–	1	–	–	–	–	1 266,18	503,33	2,96

Nr.	Lidstaat	Natura 2000/ nationale code van het gebied	Naam van het beschermde mariene gebied	MPA-gebied (km^2)	Beheer-splan	Ontziltingsin-stallatie	Dumping van bagger-specie (punten)	Bagger-plaats	Afvalwaterzui-veringsinstallaties	Belang-rijkste havens	Windmolen-parken	Totale jaarlijkse aanwezig-heid van het vaartuig (h)	Jaarlijkse totale schijnbare visserij-inspanning (per uur)	Jaarlijkse totale schijnbare visserij-inspanning (per uur/km^2)
8	Ierland	IE0002158	Kenmare River SAC	408,89	Nee	–	–	–	3	–	–	4 363,24	1 051,04	2,57
9	Ierland	IE0002165	Lower River Shannon SAC	597,16	Nee	3	17	11	–	1	–	599,89	420,75	0,70
10	Ierland	IE0002269	Carnsore Point SAC	87,36	Nee	–	–	–	–	–	–	60,92	0,67	0,01
11	Ierland	IE0002329	South-west Porcupine Bank SAC	329,30	Nee	–	–	–	–	–	–	17,91	0,70	0,00
12	Ierland	IE0002330	North-west Porcupine Bank SAC	716,30	Nee	–	–	–	–	–	–	95,73	34,50	0,05
13	Ierland	IE0002998	West Connacht Coast SAC	659,46	Nee	–	–	–	–	–	–	239,98	5,47	0,01
14	Ierland	IE0003001	Porcupine Bank Canyon SAC	781,10	Nee	–	–	–	–	–	–	138,35	89,93	0,12
15	Ierland	IE0003002	South-east Rockall Bank SAC	1 487,90	Nee	–	–	–	–	–	–	265,06	210,76	0,14

Nr.	Lidstaat	Natura 2000/ nationale code van het gebied	Naam van het beschermde mariene gebied	MPA-gebied (km^2)	Beheer-splan	Ontziltingsin-stallatie	Dumping van bagger-specie (punten)	Bagger-plaats	Afvalwaterzui-veringsinstallaties	Belang-rijkste havens	Windmolen-parken	Totale jaarlijkse aanwezig-heid van het vaartuig (h)	Jaarlijkse totale schijnbare visserij-inspanning (per uur)	Jaarlijkse totale schijnbare visserij-inspanning (per uur/km^2)
16	Frank-rijk	FR9300135	Réserve naturelle régionale des Sites d'intérêt géologique de la presqu'île de Crozon	120,12	Ja	–	–	–	–	–	–	0,00	0,00	0,00
17	Frank-rijk	FR5302015	Mers Celtiques — Talus du Golfe de Gascogne	58 995,52	In behan-deling	–	–	–	–	–	–	322 563,92	245 574,75	4,16
18	Frank-rijk	FR5212016	Mers Celtiques — Talus du Golfe de Gascogne	71 860,94	Nee	–	–	–	–	–	–	371 315,83	279 639,89	3,89
19	Frank-rijk	FR9100001	Parc Natural Marin d'Iroise	3 361,10	Ja	–	5	–	–	–	–	60 410,25	11 949,10	3,56
20	Frank-rijk	FR9402017	Golfe d'Ajaccio	473,74	In behan-deling	–	2	–	1	1	–	14,02	1,20	0,00

Nr.	Lidstaat	Natura 2000/ nationale code van het gebied	Naam van het beschermde mariene gebied	MPA-gebied (km²)	Beheer-splan	Ontziltingsin-stallatie	Dumping van bagger-specie (punten)	Bagger-plaats	Afvalwaterzui-veringsinstallaties	Belang-rijkste havens	Windmolen-parken	Totale jaarlijkse aanwezig-heid van het vaartuig (h)	Jaarlijkse totale schijnbare visserij-inspanning (per uur)	Jaarlijkse totale schijnbare visserij-inspanning (per uur/km²)
21	Frank-rijk	FR52000653	Marais breton, baie de Bourgneuf, île de Noirmoutier et forêt de Monts	157,01	Ja	–	4	6	7	–	–	1 235,94	114,93	0,73
22	Frank-rijk	FR2502022	Nord Bretagne DH	2 832,00	Nee	–	–	–	–	–	–	34 682,24	29 652,68	10,47
23	Frank-rijk	FR9301592	ZCS Camargue	385,73	Ja	–	–	–	1	–	1	2 535,93	1 032,02	2,68
24	Frank-rijk	FR2500079	Chausey	820,08	Nee	–	2	–	–	–	–	24 105,38	12 824,64	15,64
25	Frank-rijk	FR5300015	Baie de Morlaix	258,18	Ja	–	–	–	1	–	–	17 032,11	385,46	1,49
26	Frank-rijk	FR302008	Roches de Penmarc'h	457,28	Ja	–	1	–	–	–	–	31 808,88	3 430,79	7,50
27	Frank-rijk	FR9102018	Grand Dauphins du golfe du Lion	4 917,51	Nee	–	–	–	–	–	1	21 435,66	15 270,82	3,11
28	Frank-rijk	FR9402019	Grands dauphins de l'Agriate	5 943,14	Nee	–	–	–	–	–	–	293,42	204,56	0,03

Nr.	Lidstaat	Natura 2000/ nationale code van het gebied	Naam van het beschermde mariene gebied	MPA-gebied (km^2)	Beheer-splan	Ontziltingsin-stallatie	Dumping van bagger-specie (punten)	Bagger-plaats	Afvalwaterzui-veringsinstallaties	Belang-rijkste havens	Windmolen-parken	Totale jaarlijkse aanwezig-heid van het vaartuig (h)	Jaarlijkse totale schijnbare visserij-inspanning (per uur)	Jaarlijkse totale schijnbare visserij-inspanning (per uur/km^2)
29	Frank-rijk	FR530216	Récifs du talus du golfe de Gascogne	3 339,52	Nee	–	–	–	–	–	–	33 756,15	26 242,39	7,86
30	Frank-rijk	FR5312011	Iles Houat-Hoëdic	173,22	Nee	–	–	–	–	–	–	455,26	69,24	0,40
31	Zweden	SE0520189	Bratten	1 205,53	Ja	–	–	–	–	–	–	8 510,43	6 936,75	5,75
32	Zweden	SE0520170	Kosterfjorden-Väderöfjorden	523,96	Ja	–	1	–	–	–	–	15 130,36	8 060,30	15,38
33	Zweden	SE0340097	Gotska Sandön-Salvorev	568,65	Ja	–	–	–	–	–	–	18,94	0,00	0,00
34	Zweden	SE0340023	Stora Karlsö	9,30	Ja	–	–	–	–	–	–	0,00	0,00	0,00
35	Zweden	SE0110088	Bullerö-Bytta	130,26	Ja	–	–	–	–	–	–	0,00	0,00	0,00
36	Zweden	SE0220129	Skärgårds-reservaten	69,61	Ja	–	–	–	–	–	–	25,68	2,10	0,03
37	Zweden	SE0330174	Sydöstra Ölands sjömarker	60,29	Ja	–	–	–	–	–	–	0,00	0,00	0,00
38	Zweden	SE0330308	Hoburgs bank och Midsjö-bankarna	10 511,11	Ja	–	–	–	–	–	–	3 722,18	1 906,01	0,18

Nr.	Lidstaat	Natura 2000/ nationale code van het gebied	Naam van het beschermde mariene gebied	MPA-gebied (km^2)	Beheer-splan	Ontziltingsin-stallatie	Dumping van bagger-specie (punten)	Bagger-plaats	Afvalwaterzui-veringsinstallaties	Belang-rijkste havens	Windmolen-parken	Totale jaarlijkse aanwezig-heid van het vaartuig (h)	Jaarlijkse totale schijnbare visserij-inspanning (per uur)	Jaarlijkse totale schijnbare visserij-inspanning (per uur/km^2)
39	Zweden	SE0420360	Nordvästra Skånes havsområde	1 342,41	Nee	–	6	–	–	–	–	5 800,38	2 902,14	2,16
40	Zweden	SE0430095	Falster-bohalvön	410,72	Ja	–	1	2	–	–	–	287,71	2,72	0,01
41	Zweden	SE0430187	Sydvästskånes utsjövatten	1 151,28	Nee	–	2	–	–	–	–	838,48	4,81	0,00
42	Zweden	SE0510186	Stora Middelgrund och Röde bank	114,10	Ja	–	–	–	–	–	–	309,01	197,75	1,73
43	Zweden	SE0630068	Agön-Kråkön	332,81	Ja	–	–	1	–	–	–	0,00	0,00	0,00
44	Zweden	SE0810003	Snöans-kärgården	53,71	Ja	–	–	–	–	–	–	0,67	0,00	0,00
45	Zweden	SE0820327	Kalix yttre skärgård	92,03	Ja	–	–	–	–	–	–	45,76	30,30	0,33

Bijlage III — Gegevensbronnen en gegevensverwerking

1. Beschermde mariene gebieden in EU-zeeën

Bron 1.1 — Natura 2000-gegevens (EEA)	
Titel	**Natura 2000 (vector) — versie eind 2024; Natura 2000 (tabelvorm) — versie eind 2024, rev. 01**
Beschrijving	De Natura 2000-dataset maakt deel uit van het Europees netwerk van beschermde gebieden en wordt onderhouden door het EEA. Het bevat ruimtelijke vectorgegevens over aangewezen Natura 2000-gebieden en een overeenkomstige tabelvormige dataset met beschrijvende en classificatiekenmerken.
Bron	Europees Milieuagentschap (EEA)
Vergunning	CC-BY 4.0
Beschikbaar formaat	Vectorgegevens (SHP, GeoPackage, OGC:WMS); gegevens in tabelvorm (CSV/TXT/SQL, Microsoft Access)
Datum van extractie	Maart 2026

De gegevens werden geëxtraheerd uit de Natura 2000-databank van het EEA, waarbij gebruik werd gemaakt van zowel de ruimtelijke vectordataset (Natura 2000 (vector) — versie eind 2024) als de overeenkomstige dataset in tabelvorm (Natura 2000 (tabelvorm) — versie eind 2024, rev. 01). De vectorgegevens werden gebruikt om mariene Natura 2000-gebieden vast te stellen en af te bakenen, terwijl de gegevens in tabelvorm werden gebruikt om beschrijvende informatie over de kenmerken van het gebied, de beheersstatus en de beheersmaatregelen op te vragen. De datasets werden zo gefilterd dat alleen mariene gebieden binnen de exclusieve economische zone (EEZ) van de EU werden weergegeven. Op basis hiervan werden ruimtelijke aggregatie en berekeningen van de gebieden uitgevoerd om indicatoren af te leiden uit:

i) het aantal beschermde mariene gebieden;

ii) de totale oppervlakte ervan;

iii) het aandeel beschermde mariene gebieden in de beoordelingsgebieden;

iv) de geografische spreiding van Natura 2000-gebieden op basis van hun omvang.

Wanneer beschermde mariene gebieden elkaar ruimtelijk overlapten, werden de overlappende gebieden slechts eenmaal vastgesteld en meegeteld in de berekening van de totale oppervlakte. Overlappende geometrieën werden uitgesloten van dubbeltelling om ervoor te zorgen dat de gerapporteerde totale oppervlakte van beschermde mariene gebieden de unieke ruimtelijke omvang van de bescherming binnen de EEZ van de EU weerspiegelt.

Daarnaast werden gegevens in tabelvorm geaggregeerd om statistieken te produceren over:

v) regelingen voor gebiedsbeheer en het gebruik van beheersmaatregelen voor mariene Natura 2000-gebieden op EU-niveau.

Bron 1.2 — Nationaal aangewezen gebieden (EEA)	
Titel	**Nationaal aangewezen gebieden voor publieke toegang (vectorgegevens) — augustus 2025**
Beschrijving	De Europese inventaris van nationaal aangewezen gebieden — die wordt bijgehouden door het EEA — is de officiële bron van informatie over de op nationaal niveau aangewezen beschermde gebieden. Hierin zijn zowel ruimtelijke vectorgegevens opgenomen over nationaal aangewezen gebieden als bijbehorende gegevens in tabelvorm met informatie over aanwijzingstypes en daarmee verband houdende nationale en internationale wetgevingsinstrumenten.
Bron	Europees Milieuagentschap (EEA)
Vergunning	CC BY 4.0
Beschikbaar formaat	Vectorgegevens (SHP, GeoPackage)
Datum van extractie	Oktober 2025

De gegevens werden geëxtraheerd uit de Europese inventaris van nationaal aangewezen gebieden van het EEA met behulp van de dataset met ruimtelijke vectoren. De vectorgegevens werden gebruikt om nationaal aangewezen mariene gebieden vast te stellen en af te bakenen. De dataset werd zo gefilterd dat alleen mariene gebieden binnen de EEZ van de EU werden weergegeven. Op basis hiervan werden ruimtelijke aggregatie en berekeningen van de gebieden uitgevoerd om indicatoren af te leiden uit:

i) het aantal nationaal aangewezen beschermde mariene gebieden, en

ii) de totale oppervlakte ervan op EU-niveau.

Wanneer nationaal aangewezen beschermde mariene gebieden elkaar ruimtelijk overlapten, werden de overlappende oppervlakten slechts eenmaal vastgesteld en meegeteld in de berekening van de totale oppervlakte. Overlappende geometrieën werden uitgesloten van dubbeltelling om ervoor te zorgen dat de gerapporteerde totale oppervlakte van beschermde mariene gebieden de unieke ruimtelijke omvang van de bescherming binnen de EEZ van de EU weerspiegelt.

Bron 1.3 — Exclusieve economische zone van de EU (EEZ van de EU)	
Titel	**World_EEZ_v12, oktober 2022**
Beschrijving	De dataset over de exclusieve economische zone (EEZ) van de EU bestaat uit mariene ruimtelijke gebieden die de exclusieve economische zones van de EU-lidstaten vertegenwoordigen. Deze set voorziet in een geharmoniseerd geospatiaal kader voor het bepalen van de omvang van de mariene wateren van de EU waarin de lidstaten soevereine rechten en jurisdictie uitoefenen over mariene hulpbronnen. Verder helpt de dataset bij de uitvoering van een consistente ruimtelijke analyse door een gemeenschappelijke geografische referentie te bieden voor de afbakening van EU-wateren en door de berekening, vergelijking en monitoring van mariene activiteiten, beschermde gebieden en beheersmaatregelen binnen de exclusieve economische zone van de EU mogelijk te maken.
Bron	Vlaams Instituut voor de Zee (via https://www.marineregions.org/)
Vergunning	CC BY 4.0
Beschikbaar formaat	Vectorgegevens (SHP, GeoPackage)
Datum van extractie	Januari 2026

De ruimtelijke vectorgegevens uit de dataset van de exclusieve economische zone (EEZ) van de EU werden geëxtraheerd en gebruikt om het geografische toepassingsgebied van de analyse vast te stellen. De dataset werd toegepast om de mariene wateren van de EU af te bakenen en ruimtelijke datasets te filteren om alleen kenmerken binnen de EEZ van de EU te behouden. Op basis hiervan diende de EEZ van de EU als referentiekader voor de beoordeling van beschermde mariene gebieden, gebieden met visserijbeperkingen en menselijke activiteiten, waarbij ervoor werd gezorgd dat berekeningen en analyses beperkt bleven tot de EU-wateren en werden uitgevoerd met een consistente geografische omvang.

2. Indicatoren voor de aanwezigheid van vaartuigen en visserijactiviteiten voor de periode 2020-2024

Bron 2.1 — Gegevens van de Global Fishing Watch	
Titel	**AIS — schijnbare visserij-inspanning (fleet-daily-csvs-100-v3-2020.zip, fleet-daily-csvs-100-v3-2024.zip)**
Beschrijving	De dataset met gegevens van Global Fishing Watch over de schijnbare visserij-inspanning bevat algemene informatie over de activiteiten van vaartuigen die is afgeleid van signalen van het automatisch identificatiesysteem (AIS). De gebruikte dataset komt overeen met versie 3.0 (uitgebracht in maart 2025) en bestrijkt de periode 2020-2024. Het is gebaseerd op zowel openbaar beschikbare AIS-gegevens als statistische classificaties en classificaties voor machinaal leren die worden gebruikt voor het vaststellen van visserijactiviteiten. Het aantal schijnbare visuren worden geraamd aan de hand van een visserijdetectiemodel en houdt mogelijk niet volledig rekening met de nuances van de lokale visserijpraktijken. Hoewel Global Fishing Watch de dataset op wereldschaal en voor geselecteerde regio's handmatig evalueert, is het vanwege de omvang van de dataset niet mogelijk om alle vloten en regio's handmatig te beoordelen. De dataset omvat gegevens in tabelvorm over de visuren per vlaggenstaat en vistuigtype bij een ruimtelijke resolutie van 0,01 graden, dagelijkse schijnbare visuren per vlaggenstaat en vistuigtype bij een resolutie van 0,1 graden, en visuren per vaartuigidentificator (identiteitsnummer voor maritieme mobiele diensten — MMSI). De activiteit van het vaartuig wordt uitgedrukt in uren en ruimtelijk geaggregeerd tot reguliere rastercellen zoals gedefinieerd in het WGS84-coördinatenstelsel. Bij de dataset wordt aanvullende vaartuiginformatie over bijvoorbeeld het type vistuig en de vlaggenstaat gevoegd.
Bron	Global Fishing Watch *(gegevens van Global Fishing Watch zijn alleen toegankelijk na registratie op het platform van Global Fishing Watch)*
Vergunning	CC BY-NC 4.0
Beschikbaar formaat	Gegevens in tabelvorm (CSV)
Datum van extractie	September 2025

De gegevens werden geëxtraheerd uit de dataset over schijnbare visserij-inspanning van Global Fishing Watch. Hiervoor werden bestanden met gegevens in tabelvorm gebruikt die waren afgeleid van signalen van het automatisch identificatiesysteem (AIS) (AIS — schijnbare visserij-inspanning, versie 3.0, gepubliceerd in maart 2025). De geëxtraheerde gegevens hadden betrekking op de periode 2020-2024 en omvatten informatie over de aanwezigheid van vaartuigen en schijnbare visserijactiviteiten, waarbij de ERK een onderscheid heeft gemaakt tussen bodemberoerende en niet-bodemberoerende visserij.

De gegevens werden gefilterd, zodat alleen waarnemingen binnen het beoordelingsgebied overbleven. Op basis hiervan werden aggregatiestappen toegepast om indicatoren af te leiden over:

i) de jaarlijkse totale aanwezigheid van het vaartuig (uren), en

ii) de jaarlijkse totale schijnbare visserij-inspanning (uren).

Daarnaast werden de gegevens over de activiteiten van vaartuigen genormaliseerd aan de hand van gegevens over het mariene referentiegebied om de indicatoren voor de schijnbare visserijdichtheid te berekenen voor:

iii) de jaarlijkse totale schijnbare visserijdichtheid (per uur/per km^2);

iv) de schijnbare visserijdichtheid met bodemberoering (per uur/per km^2), en

v) de schijnbare visserijdichtheid zonder bodemberoering (per uur/per km^2).

Om een onderscheid te maken tussen visserijactiviteiten met en zonder bodemberoering zijn de soorten vistuig in de dataset van Global Fishing Watch na raadpleging van een externe deskundige in twee groepen ingedeeld.

Bodemberoerend		**Niet-bodemberoerend**	
Vistuig	Beschrijving	Vistuig	Beschrijving
Trawlers	Bodemtrawls slepen netten over de zeebodem	*Andere ringzegenvaartuigen*	Oppervlakte-/pelagische ringnetten
Geankerde kieuwnetten	Netten zijn aan de bodem verankerd	*Ringzegenvaartuigen*	Zoals hierboven
(Grond)beugen	Beugen die aan de zeebodem zijn bevestigd	*Ringzegenvaartuigen voor de tonijnvisserij*	Ringzegenvaartuigen voor de tonijnvisserij in de bovenste lagen van het water

Bodemberoerend		**Niet-bodemberoerend**	
Vistuig	Beschrijving	Vistuig	Beschrijving
Korven en vallen	Vistuig dat wordt ingezet op de zeebodem	*Andere zegenvisserijvaartuigen*	Doorgaans pelagisch; wordt niet over de bodem gesleept
Visserij met dreggen	Dreggen schrapen over de zeebodem om schelpdieren te vangen	*Vaartuigen vissend met zegen*	Algemene categorie zegenvisserij, pelagisch
Vast vistuig	Per definitie bevestigd aan of rustend op de bodem (bv. vallen, beugen, netten). "Visserijactiviteiten met vast vistuig": passieve visserijmethoden waarbij vistuig zoals vallen, korven of beugen verankerd zijn en op hun plaats blijven om vis te vinden, in tegenstelling tot actieve methoden waarbij vistuig wordt gesleept; in de visserij betekent dit staand vistuig voor het vangen van mariene organismen.	*Drijvende beugen*	Drijvend vistuig voor de vangst van pelagische vissoorten; niet verankerd
		Hengel en lijn	Oppervlaktevisserij
		Inktvisdreg	Gebruik van lampen en verticale lijnen dicht bij de oppervlakte; niet-bodemberoerend
		Trollers	Sleeplijnen in het midden/aan de oppervlakte
		Visserij	Algemene term, moeilijk in een specifieke categorie in te delen

Bron 2.2 — Natura 2000-gegevens (EEA)	
Titel	**Natura 2000 (vector) (periode 2020-2024)**
Beschrijving	De Natura 2000-dataset maakt deel uit van het Europees netwerk van beschermde gebieden en wordt onderhouden door het EEA. De set bevat ruimtelijke vectorgegevens over aangewezen Natura 2000-gebieden.
Bron	Europees Milieuagentschap (EEA)
Vergunning	CC BY 4.0
Beschikbaar formaat	Vectorgegevens (SHP, GeoPackage, OGC:WMS); gegevens in tabelvorm (CSV/TXT/SQL, Microsoft Access)
Datum van extractie	Maart 2026

Ruimtelijke vectorgegevens uit de Natura 2000-databank van het EEA voor de periode 2020-2024 werden geëxtraheerd met behulp van opeenvolgende versies van de Natura 2000-dataset (vectorgegevens). De geëxtraheerde gegevens werden gebruikt om de ruimtelijke omvang te bepalen van mariene Natura 2000-gebieden die relevant zijn voor de beoordelingsperiode. De dataset werd gebruikt ter ondersteuning van de berekening van indicatoren met betrekking tot de aanwezigheid van vaartuigen, de schijnbare visserij-inspanning en de schijnbare visserijdichtheid, aangezien deze de ruimtelijke referentie bevat om de overlapping tussen de activiteiten van vaartuigen en beschermde mariene Natura 2000-gebieden vast te stellen.

Bron 2.3 — Nationaal aangewezen gebieden (EEA)	
Titel	**Nationaal aangewezen gebieden voor publieke toegang (vectorgegevens) (periode 2020-2024)**
Beschrijving	De Europese inventaris van nationaal aangewezen gebieden — die wordt bijgehouden door het EEA — is de officiële bron van informatie over de op nationaal niveau aangewezen beschermde gebieden. In deze inventaris zijn ruimtelijke vectorgegevens opgenomen over nationaal aangewezen gebieden met informatie over aanwijzingstypes en daarmee verband houdende nationale en internationale wetgevingsinstrumenten.
Bron	Europees Milieuagentschap (EEA)
Vergunning	CC BY 4.0
Beschikbaar formaat	Vectorgegevens (SHP, GeoPackage)
Datum van extractie	Oktober 2025

De gegevens over ruimtelijke vectoren uit de Europese inventaris van nationaal aangewezen gebieden van het EEA voor de periode 2020-2024 zijn geëxtraheerd met behulp van de dataset over *nationaal aangewezen gebieden voor publieke toegang (vectorgegevens)*. De geëxtraheerde gegevens werden gebruikt om de ruimtelijke omvang te bepalen van nationaal aangewezen beschermde mariene gebieden die relevant zijn voor de beoordelingsperiode. De dataset werd gebruikt ter ondersteuning van de berekening van indicatoren met betrekking tot de aanwezigheid van vaartuigen, de schijnbare visserij-inspanning en de schijnbare visserijdichtheid, aangezien deze de ruimtelijke referentie bevat om de overlapping tussen de activiteiten van vaartuigen en nationaal aangewezen beschermde mariene gebieden vast te stellen.

3. Voor de visserij beperkte gebieden

Bron 3.1 — Voor de visserij beperkte gebieden	
Titel	**Voor de visserij beperkte gebieden (FRA)**
Beschrijving	De door het Europees Bureau voor visserijcontrole (EFCA) verstrekte lijst van polygonen van gebieden met visserijbeperkingen is gebaseerd op beperkingen die zijn vastgesteld op grond van Verordening (EU) 2016/1139, Verordening (EU) 2019/1241, Verordening (EG) nr. 1224/2009 van de Raad, Verordening (EG) nr. 494/2002 van de Commissie, relevante gedelegeerde verordeningen en uitvoeringsverordeningen van de Commissie, en op aanbevelingen van de Algemene Visserijcommissie voor de Middellandse Zee (GFCM). De door het EFCA verstrekte ruimtelijke polygonen werden gebruikt om gebieden met visserijbeperkingen te definiëren en te presenteren.
Bron	Polygoongegevens van het EFCA, op basis van de verordeningen en aanbevelingen
Vergunning	C0
Beschikbaar formaat	Vectorgegevens (SHP, GeoPackage)
Datum van extractie	Maart 2026

Het EFCA heeft gegevens verstrekt in de vorm van ruimtelijke polygonen die gebieden met visserijbeperking afbakenen, samen met referenties die elke polygoon koppelt aan de overeenkomstige rechtsgrondslag ervan, met inbegrip van EU-verordeningen en aanbevelingen van de Algemene Visserijcommissie voor de Middellandse Zee (GFCM). De door het EFCA verstrekte polygonen werden gebruikt voor de ruimtelijke weergave van visserijbeperkingen (zie de kolommen 2 en 3 van de tabel in bijlage IV)

Op basis van de bijbehorende rechtshandelingen heeft de ERK de gebieden met visserijbeperkingen ingedeeld in categorieën volgens het type beperking. Deze indeling is uitgevoerd op basis van de wettelijke bepalingen inzake de beperkingen, met inbegrip van die welke zijn vastgesteld bij Verordening (EU) 2016/1139, Verordening (EU) 2019/1241, Verordening (EG) nr. 1224/2009 van de Raad, Verordening (EG) nr. 494/2002 van de Commissie, relevante gedelegeerde en uitvoeringsverordening van de Commissie, en op basis van GFCM-aanbevelingen.

Geclassificeerde categorieën inzake visserijbeperkingen:

i) no-take zone (permanent);

ii) enige beperking van visserij met bodemberoerend vistuig (permanent).

De ingedeelde polygonen werden vervolgens gebruikt voor ruimtelijke analyse, met inbegrip van de beoordeling van hun overlapping met beschermde mariene gebieden in het kader van het Natura 2000-netwerk en nationaal aangewezen beschermde gebieden, om de analyse van visserijbeperkingen in verband met mariene beschermingsdoelstellingen te ondersteunen.

Om een nauwkeurige berekening van de gebieden te waarborgen, werden de polygonen uit de gebieden met visserijbeperkingen onderverdeeld in vooraf bepaalde groepen, zodat overlappende gebieden slechts één keer werden geteld. Dit voorkwam dubbeltelling van oppervlakten waar meerdere beperkingen elkaar ruimtelijk overlappen. Alle ruimtelijke lagen werden omgezet naar een geprojecteerd coördinaatreferentiesysteem (EPSG:3035) dat geschikt is voor de berekening van gebieden op Europese schaal. Er zijn gestandaardiseerde reeksen ruimtelijke berekeningen toegepast, waaronder berekeningen van Union om overlappende beperkingen samen te voegen, berekeningen van kruispunten om gemeenschappelijke delen van voor de visserij beperkte gebieden en beschermde gebieden te identificeren, en berekeningen van verschillen om gebieden buiten beschermde gebieden waar nodig te onderscheiden. Deze aanpak zorgde ervoor dat overlappende oppervlakten tussen gebieden met visserijbeperkingen en beschermde mariene gebieden consequent en zonder dubbeltelling werden berekend.

Bron 3.2 — Natura 2000-gegevens (EEA)	
Titel	**Natura 2000 (vector) — versie eind 2024**
Beschrijving	De Natura 2000-dataset maakt deel uit van het Europees netwerk van beschermde gebieden en wordt onderhouden door het EEA. De set bevat ruimtelijke vectorgegevens over aangewezen Natura 2000-gebieden.
Bron	Europees Milieuagentschap (EEA)
Vergunning	CC BY 4.0
Beschikbaar formaat	Vectorgegevens (SHP, GeoPackage, OGC:WMS)
Datum van extractie	Maart 2026

Gegevens over ruimtelijke vectoren uit de Natura 2000-databank van het Europees Milieuagentschap voor het jaar 2024 werden geëxtraheerd en gebruikt om mariene Natura 2000-gebieden binnen het beoordelingsgebied vast te stellen en af te bakenen. De geëxtraheerde Natura 2000-geometrieën werden gebruikt als ruimtelijke referentielaag voor de analyse van gebieden met visserijbeperkingen. De door het EFCA verstrekte polygonen die gebieden met visserijbeperkingen afbakenen, werden gecombineerd met de mariene gebieden van Natura 2000, zodat hun ruimtelijke intersectie kon worden beoordeeld. Op basis hiervan is een ruimtelijke analyse uitgevoerd om overlappende gebieden in kaart te brengen en de oppervlakte van gebieden met visserijbeperkingen binnen mariene gebieden van Natura 2000 te berekenen, ter ondersteuning van de beoordeling van de interactie tussen visserijbeperkingen en beschermde mariene gebieden voor 2024.

Bron 3.3 — Exclusieve economische zone van de EU (EEZ van de EU)	
Titel	**World_EEZ_v12, oktober 2022**
Beschrijving	De dataset over de exclusieve economische zone (EEZ) van de EU bestaat uit mariene ruimtelijke gebieden die de exclusieve economische zones van de EU-lidstaten vertegenwoordigen. Deze set voorziet in een geharmoniseerd geospatiaal kader voor het bepalen van de omvang van de mariene wateren van de EU waarin de lidstaten soevereine rechten en jurisdictie uitoefenen over mariene hulpbronnen. Verder helpt de dataset bij de uitvoering van een consistente ruimtelijke analyse door een gemeenschappelijke geografische referentie te bieden voor de afbakening van EU-wateren en door de berekening, vergelijking en monitoring van mariene activiteiten, beschermde gebieden en beheersmaatregelen binnen de exclusieve economische zone van de EU mogelijk te maken.
Bron	Vlaams Instituut voor de Zee (via https://www.marineregions.org/)
Vergunning	CC BY 4.0
Beschikbaar formaat	Vectorgegevens (SHP, GeoPackage)
Datum van extractie	Januari 2026

De exclusieve economische zone (EEZ) van de EU werd gebruikt om het geografische toepassingsgebied van de analyse vast te stellen. De EEZ van de EU overlapte ruimtelijk met door het EFCA verstrekte polygonen die gebieden met visserijbeperkingen afbakenen, zodat alleen rekening wordt gehouden met visserijbeperkingen binnen EU-wateren. Op basis hiervan werden de daaruit voortvloeiende gebieden met visserijbeperkingen gebruikt om hun ruimtelijke spreiding en hun overlapping met Natura 2000-gebieden en nationaal aangewezen beschermde mariene gebieden binnen de EU-wateren te analyseren.

4. Antwoorden op de vragenlijst over beschermde mariene gebieden

Bron 4.1 — Vragenlijst over beschermde mariene gebieden	
Titel	**Vragenlijst over beschermde mariene gebieden**
Beschrijving	De vragenlijst over beschermde mariene gebieden is een gestructureerd enquête-instrument dat wordt gebruikt voor het verzamelen van informatie over het beheer en de governance van geselecteerde beschermde mariene gebieden. De vragenlijst is een aangepaste versie van het instrument voor het traceren van de doeltreffendheid van het beheer (METT-4-instrument), dat is ontwikkeld door de Internationale Unie voor behoud van de natuur en de natuurlijke hulpbronnen (IUCN) en haar partners. Het is specifiek ontworpen voor de beoordeling van de doeltreffendheid van het beheer in beschermde mariene gebieden en wordt ondersteund door richtsnoeren in het oorspronkelijke METT-4-kader van de IUCN. De vragenlijst heeft betrekking op belangrijke aspecten van het beheer van beschermde gebieden, waaronder planning, uitvoering, monitoring, handhaving en betrokkenheid van belanghebbenden.
Bron	Protected Planet
Beschikbaar formaat	Antwoorden op de vragenlijst: Tekstueel (.docx), tabelvormig (.xlsx)
Datum van gegevensinzameling	Oktober-december 2025

De ERK heeft de vragenlijst over beschermde mariene gebieden opgesteld en vervolgens verstuurd naar de in de steekproef opgenomen nationale autoriteiten van de lidstaten in kwestie (Frankrijk, Ierland en Zweden). De geselecteerde lidstaten hebben de vragenlijst ingevuld voor een steekproef van 45 beschermde mariene gebieden, waaronder gebieden in het kader van het Natura 2000-netwerk en nationaal aangewezen beschermde mariene gebieden.

De ingevulde vragenlijsten werden verzameld en beoordeeld door de ERK, en de antwoorden werden samengevoegd tot een gestructureerde dataset. De informatie werd verwerkt ter ondersteuning van de analyse en evaluatie van beheersregelingen, beheersmaatregelen en uitvoeringspraktijken in de in de steekproef opgenomen beschermde mariene gebieden. De resulterende dataset werd gebruikt om de doeltreffendheid van het beheer te beoordelen en om gemeenschappelijke kenmerken, sterke punten en lacunes in het beheer van beschermde mariene gebieden in de geselecteerde lidstaten vast te stellen.

5. Menselijke druk en activiteiten

Bron 5.1 — EMODnet Menselijke activiteiten	
Titel	**EMODnet Menselijke activiteiten**
Beschrijving	EMODnet Menselijke activiteiten biedt geharmoniseerde mariene gegevens over menselijke en maritieme activiteiten die in Europese wateren, die beschikbaar worden gesteld via één toegangspunt dat diverse thematische lagen bestrijkt. De dataset bevat gegeorefereerde informatie over door de mens veroorzaakte druk en menselijke activiteiten, afkomstig van nationale, regionale en sectorspecifieke bronnen en is gestandaardiseerd ter ondersteuning van een geïntegreerde mariene ruimtelijke analyse in alle EU-wateren. Ten behoeve van de beoordeling werden gegevens geëxtraheerd voor de volgende menselijke activiteiten: ontzilting, dumping van baggerspecie (punten), baggerwerken, zuiveringsinstallaties, belangrijkste havens en windmolenparken. Deze gegevensreeksen verschaffen op punten gebaseerde informatie over de locatie van geselecteerde menselijke activiteiten die relevant zijn voor de analyse van interacties binnen beschermde mariene gebieden.
Bron	Human Activities | European Marine Observation and Data Network (EMODnet)
Vergunning	CC BY 4.0
Beschikbaar formaat	Vectorgegevens (SHP, GeoPackage)
Datum van extractie	Oktober 2025

Gegevens op basis van punten met betrekking tot geselecteerde menselijke activiteiten (ontziltingsinstallaties, dumping van baggerspecie, baggerwerken, zuiveringsinstallaties, belangrijkste havens en windmolenparken) werden geëxtraheerd uit de EMODnet-dataset over menselijke activiteiten. De geëxtraheerde puntinformatie werd gebruikt om de ruimtelijke spreiding van menselijke activiteiten in de EEZ van de EU vast te stellen. De verzamelde gegevensreeksen vielen ruimtelijk gedeeltelijk samen met de grenzen van beschermde mariene gebieden om de aanwezigheid en verspreiding van menselijke activiteiten binnen Natura 2000-gebieden te beoordelen. Deze verwerking ondersteunde de analyse van menselijke druk binnen beschermde gebieden.

6. KRMS-regio’s en -subregio’s

Bron 6.1 — KRMS-regio’s en -subregio’s (Europees Milieuagentschap)	
Titel	**KRMS-regio’s en -subregio’s — versie 2, oktober 2022**
Beschrijving	In de dataset mariene regio’s en subregio’s van de kaderrichtlijn mariene strategie (KRMS) worden de krachtens Richtlijn 2008/56/EG vastgestelde mariene regio’s en subregio’s gedefinieerd. De dataset biedt een geharmoniseerd geografisch kader voor de uitvoering van de kaderrichtlijn mariene strategie, die betrekking heeft op de Oostzee, het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan, de Middellandse Zee en de Zwarte Zee, met inbegrip van de bijbehorende subregio’s. De dataset ondersteunt een consistente ruimtelijke weergave en rapportage van mariene milieubeoordelingen in alle Europese zeeën.
Bron	Europees Milieuagentschap (EEA)
Vergunning	CC BY 4.0
Beschikbaar formaat	Vectorgegevens (SHP, GeoPackage)
Datum van extractie	Maart 2026

Ruimtelijke gegevens over de mariene regio’s en subregio’s van de KRMS werden geëxtraheerd en gefilterd voor het geografische toepassingsgebied van de beoordeling. De resulterende ruimtelijke laag werd gebruikt voor illustratieve en cartografische doeleinden om de grenzen weer te geven van de Europese mariene regio’s en subregio’s die in het kader van de kaderrichtlijn mariene strategie zijn gedefinieerd. De dataset diende als referentielaag voor de visualisatie van de locatie van beschermde mariene gebieden, gebieden met visserijbeperkingen en andere mariene kenmerken met betrekking tot de officiële mariene regio’s en subregio’s van de KRMS.

7. Blauwe economie

Bron 7.1 — Indicatoren voor de blauwe economie (2013-2023)	
Titel	**Indicatoren voor de blauwe economie (ruwe gegevens)**
Beschrijving	De EU-waarnemingspost voor de blauwe economie verstrekt geharmoniseerde economische en werkgelegenheidsgegevens voor sectoren die verband houden met mariene en maritieme activiteiten (sectoren van de blauwe economie) in de Europese Unie. De gegevens worden samengesteld aan de hand van een gemeenschappelijke methodologie op basis van officiële statistische bronnen en ramingstechnieken om de vergelijkbaarheid tussen de lidstaten en in de tijd te waarborgen. Voor onze analyse hebben we gegevens geëxtraheerd voor de indicatoren “bruto toegevoegde waarde (btw) tegen factorkosten” en “werkzame personen”. Voor onze analyse hebben we de volgende activiteiten van de blauwe economie geëxtraheerd: kusttoerisme, biologische rijkdommen, zeevervoer, niet-levende rijkdommen, havenactiviteiten, hernieuwbare energie en scheepsbouw en -reparatie.
Bron	EU-waarnemingspost voor de blauwe economie van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek
Vergunning	CC BY 4.0
Beschikbaar formaat	Tabelvorm (.xlsx)
Datum van extractie	Juni 2026

Wij hebben voor de relevante referentiejaren gegevens van de EU-waarnemingspost voor de blauwe economie geëxtraheerd voor de indicatoren “bruto toegevoegde waarde (btw) tegen factorkosten” en “werkzame personen”. Vervolgens hebben we deze gegevens gefilterd en geharmoniseerd om consistentie tussen de lidstaten te waarborgen. Wij hebben subsectorwaarden, indien beschikbaar, geaggregeerd om de overeenkomstige sectorwaarden voor elke lidstaat af te leiden. Vervolgens hebben we de resulterende dataset gebruikt om de economische prestaties en de werkgelegenheid in de belangrijkste sectoren van de blauwe economie op lidstaat- en EU-niveau te presenteren en te vergelijken.

8. Zeebodemhabitats

Bron 8.1 — EMODnet Zeebodemhabitats	
Titel	**EMODnet Zeebodemhabitats**
Beschrijving	De dataset zeebodemhabitats van het Europees marien observatie- en datanetwerk (EMODnet) biedt geharmoniseerde informatie over de ruimtelijke spreiding van zeebodemhabitats in de Europese mariene wateren. Om ons dashboard te creëren, hebben wij gegevens geëxtraheerd over "Kustwetlands in Europese wateren" en "Kroonbedekking van macroalgen (essentiële oceaanvariabelen) in Europa". Deze datasets bieden expliciete ruimtelijke informatie over geselecteerde kust- en mariene habitats ter ondersteuning van onze beoordeling van de verspreiding van habitats binnen de Europese zeeën.
Bron	Seabed Habitats | European Marine Observation and Data Network (EMODnet)
Vergunning	CC BY 4.0
Beschikbaar formaat	Vectorgegevens (SHP, GeoPackage)
Datum van extractie	Juni 2026

Wij hebben ruimtelijke gegevens over "Kustwetlands in Europese wateren" en "Kroonbedekking van macroalgen (essentiële oceaanvariabelen) in Europa" geëxtraheerd uit de dataset zeebodemhabitats van het EMODnet. We hebben de geëxtraheerde habitatlagen gefilterd op het geografische toepassingsgebied van de beoordeling en deze gebruikt als ruimtelijke referentielagen. Wij hebben deze habitatgegevens overschreven met Natura 2000-gebieden en nationaal aangewezen beschermde mariene gebieden om gebieden met ruimtelijke overlappingen vast te stellen. Vervolgens hebben we de resulterende informatie gebruikt om de locatie van de geselecteerde zeebodemhabitats ten opzichte van beschermde mariene gebieden binnen het beoordelingsgebied weer te geven.

Bijlage IV — Lijst van permanent voor de visserij beperkte gebieden

Nr.	Naam van het gebied met visserijbeperkingen	Rechtsgrondslag	Oppervlakte (km^2)
1	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.1	Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/117 van de Commissie	11,609
2	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-10		1,596
3	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-11		1,994
4	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-12		4,070
5	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-13		1,249
6	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-14		2,750
7	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-15		0,579
8	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-16		0,741
9	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-17		6,869
10	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-18		5,242
11	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-19		1,823
12	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-2		2,008
13	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-20		2,065
14	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-21		1,842
15	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-22		0,210
16	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-23		4,655
17	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-24		2,665
18	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-25		4,179
19	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-26		14,864
20	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-27		3,857
21	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-28		8,331
22	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-3		1,108
23	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-4		9,406
24	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-5		9,123
25	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-6		0,991
26	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-7		2,671

Nr.	Naam van het gebied met visserijbeperkingen	Rechtsgrondslag	Oppervlakte (km^2)
27	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-8		18,407
28	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.10-9		15,862
29	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.2		8,654
30	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.3		3,389
31	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.4		7,361
32	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.5		5,634
33	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.6		10,661
34	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.7		6,672
35	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.8-1		195,428
36	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.8-2		3,074
37	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.8-3		6,372
38	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-1		2,868
39	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-10		21,445
40	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-12		1,845
41	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-13		5,975
42	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-14		5,038
43	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-15		18,938
44	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-16		12,369
45	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-17		16,121
46	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-18		35,733
47	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-19		1,523
48	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-2		2,163
49	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-21		7,972
50	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-22		11,371
51	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-23		2,934
52	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-24		1,064
53	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-25		1,214
54	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-26		0,371
55	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-27		0,620

Nr.	Naam van het gebied met visserijbeperkingen	Rechtsgrondslag	Oppervlakte (km^2)
56	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-28		0,615
57	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-29		11,448
58	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-3		0,347
59	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-30		9,999
60	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-33		21,723
61	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-34		4,860
62	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-35		15,663
63	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-4		0,839
64	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-5		3,802
65	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-6		3,532
66	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-7		0,901
67	BALTIC_SEA_MPA_AREA_1.9-8		22,094
68	BALTIC_SEA_MPA_AREA_2.1		184,970
69	BALTIC_SEA_MPA_AREA_2.2		78,047
70	BALTIC_SEA_MPA_AREA_2.3		87,349
71	BALTIC_SEA_MPA_AREA_2.4		234,965
72	BALTIC_SEA_MPA_AREA_2.5		609,178
73	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.1	Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/118 van de Commissie (bijlage I)	5,912
74	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.2		70,415
75	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.3		27,801
76	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.4		25,925
77	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.5a		36,669
78	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.5b		13,372
79	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.6a		4,533
80	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.6b		19,679
81	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.6c		108,542
82	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.6d		7,213
83	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.6e		98,051
84	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.7a		1,969

Nr.	Naam van het gebied met visserijbeperkingen	Rechtsgrondslag	Oppervlakte (km^2)
85	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.7b		3,252
86	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.7c		11,454
87	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.7d		38,254
88	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8a		22,677
89	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8b		10,414
90	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8c		2,087
91	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8d		7,853
92	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8e		2,886
93	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8f		3,321
94	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8g		12,879
95	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8h		0,641
96	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8i		2,812
97	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8j		0,433
98	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.8k		2,814
99	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9a		167,378
100	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9b		4,283
101	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9c1		3,080
102	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9c2		5,721
103	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9d1		2,836
104	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9d2		57,157
105	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9d3		2,666
106	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9e		76,757
107	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.9f		270,000
108	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.1	Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/118 van de Commissie (bijlage II)	0,948
109	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.10		5,620
110	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.11		7,278
111	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.12		1,166
112	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.13		0,420
113	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.14		1,823

Nr.	Naam van het gebied met visserijbeperkingen	Rechtsgrondslag	Oppervlakte (km²)
114	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.15		6,635
115	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.16		1,284
116	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.17		3,016
117	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.18		1,589
118	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.19		1,543
119	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.2		6,225
120	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.20		1,637
121	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.21		242,925
122	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.22		0,449
123	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23a		0,473
124	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23b		0,571
125	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23c		0,204
126	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23d		0,203
127	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23e		0,203
128	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23f		0,969
129	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23g		1,241
130	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23h		0,795
131	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23i		0,825
132	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.23j		0,806
133	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24a		0,418
134	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24b		0,207
135	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24c		0,255
136	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24d		0,216
137	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24e		0,442
138	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24f		0,213
139	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24g		0,202
140	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24h		0,203
141	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24i		0,207
142	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24j		0,211

Nr.	Naam van het gebied met visserijbeperkingen	Rechtsgrondslag	Oppervlakte (km^2)
143	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24k		0,194
144	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24l		0,685
145	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24m		0,193
146	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24n		0,279
147	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.24o		0,427
148	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.25		47,378
149	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.26		62,977
150	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.27		79,552
151	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.3		2,337
152	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.4		2,250
153	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.5		8,335
154	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.6		19,619
155	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.7		6,827
156	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.8		3,999
157	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.9		3,472
158	NORTH_SEA_MPA_AREA_3.1	Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/118 van de Commissie (bijlage IV)	70,985
159	NORTH_SEA_MPA_AREA_3.2		74,797
160	NORTH_SEA_MPA_AREA_3.3		104,917
161	NORTH_SEA_MPA_AREA_3.4		6,891
162	NORTH_SEA_MPA_AREA_AIS_1.2	Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/118 van de Commissie (bijlage V)	960,364
163	NORTH_SEA_MPA_AREA_AIS_1.3		427,383
164	NORTH_SEA_MPA_AREA_AIS_1.4		866,543
165	NORTH_SEA_MPA_AREA_AIS_2		3 532,319
166	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.10aa _Sylt_Outer_Reef	Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/118 van de Commissie, gewijzigd bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/340	653,284
167	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.10ab _Sylt_Outer_Reef		2 772,082
168	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.10bc _Sylt_Outer_Reef		324,119
169	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.10bd _Sylt_Outer_Reef		534,946

Nr.	Naam van het gebied met visserijbeperkingen	Rechtsgrondslag	Oppervlakte (km^2)
170	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.11 _Borkum_Reef_Ground		621,474
171	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.12a _Cleaver_Bank		113,943
172	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.12b _Cleaver_Bank		294,377
173	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.12c _Cleaver_Bank		178,126
174	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.12d _Cleaver_Bank		102,117
175	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.13a _Frisian_Front		399,914
176	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.13b _Frisian_Front		599,831
177	NORTH_SEA_MPA_AREA_1.13c _Central_Oyster_Grounds		999,030
178	NORTH_SEA_MPA_AREA_2.28 _Amrum_BankSylt_Outer_Reef		48,049
179	NORTH_SEA_MPA_AREA_1_14	Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/118 van de Commissie, gewijzigd bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2025/2191 van de Commissie	1 157,376
180	NORTH_SEA_MPA_AREA_1_15		1 099,257
181	BALTISCHE_ZEE_ODERBANK	Verordening (EU) 2019/1241 (bijlage VIII, deel C, punt 1)	512,992
182	NORTH_SEA_PLAICE_BOX	Verordening (EU) 2019/1241 (bijlage V, deel C, punt 2.1.), gewijzigd bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2021/1160	45 458,537
183	NORTH_SEA_RABARBEREN	Verordening (EU) 2025/202 van de Raad (bijlage IV)	36,842
184	NORTH_SEA_REVET		195,490
185	NORTH_SEA_WEST_BANK		41,859
186	WW_VME_41	Uitvoeringsverordening (EU) 2022/1614 van de Commissie (bijlage II)	83,656
187	WW_VME_42		1 085,504
188	WW_VME_43		167,151
189	WW_VME_44		124,890

Nr.	Naam van het gebied met visserijbeperkingen	Rechtsgrondslag	Oppervlakte (km^2)
190	WW_VME_45		82,861
191	WW_VME_46		82,787
192	WW_VME_47		239,319
193	WW_VME_48		30,780
194	WW_VME_49		286,726
195	WW_VME_5		198,312
196	WW_VME_50		225,393
197	WW_VME_51		347,545
198	WW_VME_52		163,054
199	WW_VME_53		78,560
200	WW_VME_54		77,471
201	WW_VME_55		77,052
202	WW_VME_56		77,978
203	WW_VME_57		1 140,445
204	WW_VME_58		76,944
205	WW_VME_59		133,129
206	WW_VME_6		99,078
207	WW_VME_60		76,045
208	WW_VME_61		75,960
209	WW_VME_62		268,337
210	WW_VME_63		76,377
211	WW_VME_64		76,377
212	WW_VME_65		76,039
213	WW_VME_66		345,535
214	WW_VME_67		73,901
215	WW_VME_68		110,677
216	WW_VME_69		127,592
217	WW_VME_7		148,739
218	WW_VME_70		382,549

Nr.	Naam van het gebied met visserijbeperkingen	Rechtsgrondslag	Oppervlakte (km^2)
219	WW_VME_71		73,533
220	WW_VME_72		73,100
221	WW_VME_73		199,025
222	WW_VME_74		553,484
223	WW_VME_75		71,727
224	WW_VME_76		71,200
225	WW_VME_77		619,981
226	WW_VME_78		333,527
227	WW_VME_79		140,633
228	WW_VME_8		99,138
229	WW_VME_80		122,209
230	WW_VME_81		432,225
231	WW_VME_82		257,928
232	WW_VME_83		69,967
233	WW_VME_84		122,351
234	WW_VME_85_part_1		46,072
235	WW_VME_85_part_2		1,428
236	WW_VME_85_part_3		532,666
237	WW_VME_85_part_4		0,161
238	WW_VME_85_part_5		233,072
239	WW_VME_85_part_6		0,454
240	WW_VME_85_part_7		244,954
241	WW_VME_85_part_8		21,333
242	WW_VME_86		120,959
243	WW_VME_87		25,598
244	WW_VME_9		618,854
245	WW_VME_1		399,076
246	WW_VME_10		248,381
247	WW_VME_11		296,841

Nr.	Naam van het gebied met visserijbeperkingen	Rechtsgrondslag	Oppervlakte (km^2)
248	WW_VME_12		148,579
249	WW_VME_13		97,659
250	WW_VME_14		94,030
251	WW_VME_15		139,058
252	WW_VME_16		89,457
253	WW_VME_17		89,577
254	WW_VME_18		90,554
255	WW_VME_19		88,642
256	WW_VME_2		99,705
257	WW_VME_20		89,163
258	WW_VME_21		88,941
259	WW_VME_22		89,830
260	WW_VME_23		178,098
261	WW_VME_24		87,968
262	WW_VME_25		88,938
263	WW_VME_26		88,836
264	WW_VME_27		131,344
265	WW_VME_28		155,424
266	WW_VME_29		88,715
267	WW_VME_3		174,437
268	WW_VME_30		86,578
269	WW_VME_31		86,452
270	WW_VME_32		129,219
271	WW_VME_33		85,682
272	WW_VME_34		85,528
273	WW_VME_35		233,181
274	WW_VME_36		84,204
275	WW_VME_37		210,193
276	WW_VME_38		125,885

Nr.	Naam van het gebied met visserijbeperkingen	Rechtsgrondslag	Oppervlakte (km²)
277	WW_VME_39		83,814
278	WW_VME_4		198,593
279	WW_VME_40		167,467
280	WW_HAKE_01	Verordening (EG) nr. 494/2002 van de Commissie (artikel 5, lid 1, punt a))	49 293,570
281	WW_HAKE_02	Verordening (EG) nr. 494/2002 van de Commissie (artikel 5, lid 1, punt b))	31 511,144
282	GFCM_FRA_VME.AREA_RESTRICTED. GFCM_VME_CLOS_3	Aanbeveling GFCM/30/2006/3, punt 1, a)	976,348
283	GFCM_FRA_VME.AREA_RESTRICTED. GFCM_VME_CLOS_2	Aanbeveling GFCM/30/2006/3, punt 1, c)	9 937,753
284	GFCM_FRA_OTHER.FISH_HAB.GFCM _OTHER_FISH_HAB_6	Aanbeveling GFCM/42/2018/5 (bijlage II)	613,147
285	GFCM_FRA_OTHER.FISH_HAB.GFCM _OTHER_FISH_HAB_7		616,134
286	GFCM_FRA_OTHER.FISH_HAB.GFCM _OTHER_FISH_HAB_8		469,002
287	GFCM_FRA_VME.AREA_RESTRICTED. GFCM_VME_CLOS_4_part_1	Aanbeveling GFCM/46/2023/1 (bijlage I)	44,946
288	GFCM_FRA_OTRANTO_CHANNEL_CORE	Aanbeveling GFCM/47/2024/6 (bijlage I)	878,579
289	WW_BELGICA_MOUND_PROVINCE	Verordening (EU) 2019/1241 (bijlage II, deel A, punt 1)	416,835
290	WW_HOVLAND_MOUND_PROVINCE		1 088,289
291	WW_NW_PORCUPINE_BANK_I		356,640
292	WW_NW_PORCUPINE_BANK_II		287,507
293	WW_SW_PORCUPINE_BANK		329,264
294	WW_EL_CACHUCHO	Verordening (EU) 2019/1241 (bijlage II, deel B, punt 1)	2 350,595
295	WW_MADEIRA_CANARY_ISLANDS	Verordening (EU) 2019/1241 (bijlage II, deel B, punt 2)	553 067,902

Nr.	Naam van het gebied met visserijbeperkingen	Rechtsgrondslag	Oppervlakte (km^2)
296	WW_AZORES	Verordening (EU) 2019/1241 (bijlage II, deel B, punt 3)	531 502,939

NB:
De (niet-uitputtende) gegevens die de ERK voor dit verslag heeft gebruikt, zijn in maart 2026 verstrekt door het Europees Bureau voor visserijcontrole (EFCA) in de vorm van ruimtelijke polygonen die voor de visserij beperkte gebieden afbakenen, samen met verwijzingen naar de rechtsgrondslag van elke polygoon, met inbegrip van EU-verordeningen en aanbevelingen van de Algemene Visserijcommissie voor de Middellandse Zee (GFCM).
Informatie over de oppervlakte van afzonderlijke voor de visserij beperkte gebieden. Aangezien sommige gebieden elkaar geografisch overlappen, is de som van die gebieden niet gelijk aan de totale oppervlakte.
De totale oppervlakte, de overlappende oppervlakten niet meegerekend, luidt als volgt:
- de totale oppervlakte van de permanent voor de visserij beperkte gebieden (categorieën 1-3) = 1 259 288,11 km^2;
- de totale oppervlakte van Natura 2000-gebieden in 2024 (zonder interne overlappingen) = 525 853,29 km^2;
- de totale oppervlakte van Natura 2000-gebieden die vallen onder permanent voor de visserij beperkte gebieden (categorieën 1-3) = 79 670,24 km^2.

Het aandeel van alle Natura 2000-gebieden dat valt onder permanent voor de visserij beperkte gebieden (categorieën 1-3) is dus 79 670,24/525 853,29 = 15,15 %.

Bijlage V — EU-financiering

01 **LIFE-programma:** Voor de periode 2021-2027 stelden we 18 projecten vast in verband met beschermde mariene gebieden die in negen lidstaten werden uitgevoerd, met totale projectkosten van 272 miljoen EUR, waaronder 150 miljoen EUR aan EU-financiering. Voor de periode 2014-2020 stelden we nog eens twintig relevante lopende projecten vast in acht lidstaten, met totale projectkosten van 138 miljoen EUR, waaronder 79 miljoen EUR aan EU-financiering. De Commissie heeft voorgesteld het LIFE-programma vanaf 2028 op te nemen in het nieuwe Europees Fonds voor concurrentievermogen.

02 **Fondsen voor het cohesiebeleid:** We stelden voor de periode 2021-2025 16 projecten vast in verband met beschermde mariene gebieden, met totale projectkosten van 22,5 miljoen EUR, waaronder 18,2 miljoen EUR aan EU-financiering.

03 **Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA):** 25 lidstaten hebben in hun nationale programma's financiering toegewezen in het kader van specifieke doelstelling 1.6 ("het bijdragen tot de bescherming en het herstel van de aquatische biodiversiteit en ecosystemen"), die steun voor beschermde mariene gebieden omvat.

De totale EU-toewijzing in het kader van specifieke doelstelling 1.6 van het EFMZVA bedraagt 377 miljoen EUR, waarvan:

- 108 miljoen EUR is toegewezen aan interventietype 6 met betrekking tot de aanwijzing, het onderhoud en de monitoring van beschermde mariene gebieden, met inbegrip van Natura 2000;
- 255 miljoen EUR is toegewezen aan interventietype 1 met betrekking tot de bescherming en het herstel van biodiversiteit, waarbij dergelijke acties meer in het algemeen bijdragen tot de bescherming van het mariene milieu.

Steun voor de uitvoering en monitoring van beschermde mariene gebieden, met inbegrip van Natura 2000 (interventietype 6), wordt ook toegewezen in het kader van andere specifieke doelstellingen. Tot dusver is nog eens 10 miljoen EUR toegewezen aan interventietype 6, voornamelijk in het kader van specifieke doelstelling 2.1 "duurzame aquacultuur" (zie voor meer informatie het Cohesion Open Data Platform).

04 **Onderzoek en innovatie:** Projecten die in het kader van Horizon Europa worden gefinancierd, waaronder initiatieven als EU Blue Parks Community, hebben tot doel de wetenschappelijke basis voor de bescherming van het mariene milieu te verbeteren. Deze projecten, met een totale begroting van ongeveer 62,4 miljoen EUR voor zes lidstaten, zijn gericht op activiteiten zoals het vaststellen van gebieden die geschikt zijn voor strikte bescherming, het analyseren van de ecologische connectiviteit tussen beschermde mariene gebieden en het ontwikkelen van instrumenten voor mariene ruimtelijke ordening.

Bijlage VI — Op METT-4 gebaseerde methode voor de beoordeling van het beheer van beschermde mariene gebieden

01 Beschermde mariene gebieden verschillen qua geografische omvang, rechtskaders en instandhoudingsdoelstellingen. Om de doeltreffendheid van het beheer ervan objectief te beoordelen, hebben wij gebruikgemaakt van een aangepaste versie van het instrument voor het traceren van de doeltreffendheid van het beheer (METT-4-instrument); dit instrument is ontwikkeld door de Internationale Unie voor behoud van de natuur en de natuurlijke hulpbronnen.

02 METT-4 is een gestandaardiseerd evaluatiekader in de vorm van een enquête (gesloten vragen) op basis van de beheerscyclus van de Wereldcommissie voor beschermde gebieden van de IUCN, bedoeld om de operationele gezondheid van een beschermd gebied te meten. Het instrument kan worden gebruikt voor alle soorten beschermde gebieden, ook op het land. Wij hebben daarom vragen weggelaten die niet relevant waren in een mariene context. Hieronder volgt de volledige lijst van vragen die voor deze controle zijn gebruikt.

Beoordelingsgebied	Vraag
1. Juridische status	Heeft het beschermde gebied een juridische status of is het opgericht op grond van “andere doeltreffende middelen”?
2. Doelstellingen	Wordt het beheer volgens overeengekomen doelstellingen uitgevoerd?
3. Voorschriften/ Controles	Bestaan er passende voorschriften/controles voor het beheer van het gebruik van land/zee en activiteiten (zoals visserij, mijnbouw, toerisme)?
4. Planning voor land-/zeegebruik	Wordt bij de planning van land- en zeegebruik buiten het beschermde gebied het beschermde gebied erkend en wordt bijgedragen tot de verwezenlijking van de beheerdoelstellingen?
5. Ontwerp	Heeft het beschermde gebied de juiste omvang en vorm voor de bescherming van soorten, habitats, ecologische processen en stroomgebieden die van groot belang zijn voor de instandhouding?
6. Afbakening	Is de grens bekend en afgebakend?
7. Beheersplanning	Bestaat er een beheersplan of gelijkwaardig plan en wordt het uitgevoerd?

Beoordelingsgebied	Vraag
8. Regelmatig werkplan	Bestaat er een regelmatig werkplan en wordt het uitgevoerd?
9. Inventaris van hulpbronnen	Beschikt u over voldoende informatie om het gebied te beheren?
10. Personeel	Worden er voldoende mensen ingezet voor het beheer van het beschermde gebied?
11. Kennis en vaardigheden	Beschikken de personen die betrokken zijn bij het beheer van het beschermde gebied over de nodige kennis en vaardigheden?
12. Huidige begroting	Is de huidige begroting toereikend?
14. Begrotingsbeheer	Wordt de begroting zodanig beheerd dat een doeltreffend beheer van het beschermde gebied wordt gewaarborgd?
15. Uitrusting	Zijn de uitrusting en faciliteiten toereikend voor de beheersbehoeften?
16. Rechtshandhaving	Kunnen personeelsleden (d.w.z. degenen die verantwoordelijk zijn voor het beheer van het gebied) de wet- en regelgeving inzake beschermde gebieden handhaven?
17. Bescherming	Zijn er systemen (bv. patrouilles, vergunningen, verzameling van inlichtingen enz.) om de toegang tot/het gebruik van hulpbronnen in het beschermde gebied te controleren?
19. Onderzoek	Bestaat er een programma van enquêtes en onderzoek op het gebied van beheer?
20. Monitoring/evaluatie	Worden de beheersactiviteiten regelmatig gemonitord, geëvalueerd en aangepast?
21. Beheer van hulpbronnen	Worden de hulpbronnen actief beheerd?
22. Klimaatverandering	Wordt het beschermde gebied bewust beheerd met het oog op aanpassing aan klimaatverandering?
23. Koolstofafvang	Wordt het beschermde gebied bewust beheerd om koolstofverlies te voorkomen en verdere koolstofafvang aan te moedigen?
24. Ecosysteemdiensten	Wordt bij het beheer rekening gehouden met de verlening van ecosysteemdiensten?
25. Onderwijs/ bewustmaking	Is er een gepland onderwijs- en bewustmakingsprogramma dat is afgestemd op de doelstellingen en behoeften?

Beoordelingsgebied	Vraag
26. Lokale overheids- en commerciële actoren	Is er sprake van samenwerking met lokale overheids- en commerciële actoren die land en zeeën in de buurt exploiteren?
27. Commerciële exploitanten in het reiswezen	Dragen commerciële touroperators bij tot het beheer van beschermde gebieden?
28. Vergoedingen	Als er vergoedingen (d.w.z. entreegelden of boetes) worden toegepast, komen deze dan ten goede aan het beheer van het beschermde gebied?
29. Bezoekers-faciliteiten	Zijn er voldoende voorzieningen en diensten voor bezoekers?
31. Lokale gemeenschappen	Hebben lokale gemeenschappen die in of nabij het beschermde gebied wonen inbreng in beheersbeslissingen?
32. Voordelen voor levensonderhoud	Biedt het beschermde gebied duurzame voordelen voor het levensonderhoud van mensen in lokale gemeenschappen?
33. Bedreigingen	Worden de bedreigingen voor de belangrijkste waarden van het beschermde gebied doeltreffend bestreden?
34. Connectiviteit	Zijn de eisen voor functionele connectiviteit beoordeeld en uitgevoerd?
37. Staat van instandhouding van soorten	Is de staat van de belangrijkste indicatorsoorten de afgelopen vijf jaar veranderd?
38. Staat van instandhouding van habitats	Is de staat van habitats de afgelopen vijf jaar veranderd?

Bron: Het instrument voor het traceren van de doeltreffendheid van het beheer (METT-4-instrument).

03 Voor deze controle selecteerden we 45 beschermde mariene gebieden (zie ***bijlage II***) in drie lidstaten (in totaal 15 per lidstaat) en vroegen we hun beheerders om vanaf 2025 relevante informatie te verstrekken. 10 van de 15 geselecteerde beschermde mariene gebieden in Ierland konden echter geen informatie verstrekken, waardoor onze conclusies in dit verslag gebaseerd waren op 35 antwoorden, d.w.z. 77 % van alle beheerders.

04 De METT-4-methode maakt gebruik van een systeem waarbij aan elke vraag een score tussen 0 en 3 kan worden toegekend. Om de resultaten echter gemakkelijk te kunnen interpreteren, hebben we de telmethode vereenvoudigd. We hebben antwoorden geteld in plaats van scores toe te passen. Elke METT-4-vraag biedt beheerders van gebieden vier specifieke opties om hun situatie te beschrijven, van geen actie tot volledige uitvoering. Wij hebben de percentages berekend door alle antwoorden van beheerders op elke vraag bij elkaar op te tellen en dit aantal te delen door het totale aantal vragenlijsten (35 antwoorden). Deze aanpak voorkomt dat verschillende scores worden gecombineerd en belicht de meest voorkomende problemen op een manier die de interpretatie vergemakkelijkt.

05 Hoewel het aangepaste METT-4-instrument waardevolle inzichten heeft opgeleverd, kent de beoordeling enige beperkingen. Ten eerste bestaat er, doordat de vragenlijsten gebaseerd zijn op zelfrapportage door beheerders van beschermde mariene gebieden, een inherent risico op vertekening bij zelfrapportage. Ten tweede hadden gegevenslacunes betrekking op specifieke regio's, met name Ierland, waar tien verwachte antwoorden niet werden ontvangen. Waar mogelijk werden de antwoorden bevestigd door de resultaten van de vraaggesprekken die tijdens onze controlebezoeken werden gevoerd.

06 Extrapolatie van deze percentages naar de hele EU is niet mogelijk vanwege de bescheiden omvang van de definitieve steekproef. Van de 45 beschermde mariene gebieden in de steekproef werden er 30 geselecteerd aan de hand van een steekproefmethode op basis van geldwaarde, die werd aangepast door geldwaarden te vervangen door oppervlaktemaatstaven. Bijgevolg vormen de resulterende percentages een naar gebied gewogen steekproef en niet een louter statistische veralgemening van alle Europese beschermde mariene gebieden.

Afkortingen

Afkorting	Definitie/verklaring
EEA	Europees Milieuagentschap
EFMZVA	Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur
GVB	gemeenschappelijk visserijbeleid
IUCN	Internationale Unie voor behoud van de natuur en de natuurlijke hulpbronnen
KRMS	kaderrichtlijn mariene strategie (Marine Strategy Framework Directive)
METT	Instrument voor het traceren van de doeltreffendheid van het beheer (Management Effectiveness Tracking Tool)
MPA	beschermd marien gebied

Woordenlijst

Term	Definitie/verklaring
Beschermd marien gebied	Zeegebied dat op grond van wetgeving of anderszins is aangewezen voor bescherming en instandhouding van biodiversiteit, natuurlijke hulpbronnen en cultureel erfgoed.
Bijvangst	Incidentele vangst van organismen waarop niet gericht wordt gevist.
Exclusieve economische zone	Zeegebied vlak buiten de territoriale wateren van een kuststaat, waarin dat land bepaalde rechten en plichten heeft op grond van het VN-verdrag inzake het recht van de zee.
MPA-beoordelingsgebied	Mariene wateren rond een EU-lidstaat waarvan de buitengrens 200 zeemijl uit de kust ligt, even ver verwijderd van een aangrenzende EU-lidstaat, of een grens die in een overeengekomen verdrag is vastgesteld.
Regionaal zeeverdrag	Internationale overeenkomst ter bescherming van het mariene milieu in de mariene regio's van de EU.
Schijnbare visserij-inspanning	Tijd die een vaartuig vermoedelijk aan visserij zal besteden op basis van zijn verplaatsingspatronen en gebaseerd op de trackinggegevens van het vaartuig.
Strikt beschermd gebied	Gebied waar alle winningsactiviteiten (zoals visserij, mijnbouw of baggerwerken) verboden zijn, zodat mariene ecosystemen kunnen herstellen.
Teruggooi	Vangst die in zee wordt teruggezet. Deze praktijk is op enkele uitzonderingen na verboden uit hoofde van de EU-wetgeving.
Visserijdruk	Impact van de visserij op vispopulaties en ecosystemen.
Visserij-inspanning	Maatstaf van visserijactiviteit waarbij rekening wordt gehouden met de capaciteit van een vaartuig of vloot en het aantal dagen dat er wordt gevist.

Antwoorden van de Commissie

https://www.eca.europa.eu/nl/publications/SR-2026-25

Tijdlijn

https://www.eca.europa.eu/nl/publications/SR-2026-25

Controleteam

In de speciale verslagen van de ERK worden haar controleresultaten uiteengezet van EU-beleidsterreinen en -programma's, of van beheerskwesties met betrekking tot specifieke begrotingsterreinen. Bij de selectie en opzet van deze controletaken zorgt de ERK ervoor dat deze een maximale impact hebben door rekening te houden met de risico's voor de doelmatigheid of de naleving, de omvang van de betrokken inkomsten of uitgaven, de verwachte ontwikkelingen alsook de politieke en publieke belangstelling.

Deze doelmatigheidscontrole werd verricht door controlekamer I "Duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen", die onder leiding staat van ERK-lid Joëlle Elvinger. De controle werd geleid door ERK-lid Iliana Ivanova, ondersteund door Mariana Hristcheva, kabinetschef, en Mariya Byalkova, kabinetsattaché; Emmanuel Rauch, hoofdmanager; Rafał Czarnecki, taakleider; Kim Hublé, Zuzana Gullová, Monika Dedičová, Alina Tereszkiewicz en Torgny Karlsson, auditors. Stamatis Kalogirou, Anthony Pantelis, Fotios Polyzos en Iveta Toleikyte verleenden ondersteuning op het gebied van gegevensanalyse. Jennifer Schofield, Zoe Dennis en Laura Mcmillan verleenden taalkundige ondersteuning. Alexandra Mazilu verleende grafische ondersteuning en Frédérique Hussenet verleende secretariële ondersteuning.

Van links naar rechts: Monika Dedičová, Mariana Hristcheva, Alexandra Mazilu, Emmanuel Rauch, Torgny Karlsson, Iliana Ivanova, Rafał Czarnecki, Stamatis Kalogirou, Anthony Pantelis, Mariya Byalkova, Fotios Polyzos, Alina Tereszkiewicz en Iveta Toleikyte.

AUTEURSRECHT

© Europese Unie, 2026

Het beleid van de Europese Rekenkamer (ERK) inzake hergebruik is uiteengezet in Besluit nr. 6-2019 van de ERK over het opendatabeleid en het hergebruik van documenten.

Tenzij anders aangegeven (bv. in afzonderlijke auteursrechtelijke mededelingen), wordt voor inhoud van de ERK die eigendom is van de EU een licentie verleend in het kader van de Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)-licentie. Als algemene regel geldt daarom dat hergebruik is toegestaan mits de bron correct wordt vermeld en eventuele wijzigingen worden aangegeven. De hergebruiker van ERK-inhoud mag de oorspronkelijke betekenis of boodschap niet wijzigen. De ERK is niet aansprakelijk voor mogelijke gevolgen van hergebruik.

Aanvullende toestemming moet worden verkregen indien specifieke inhoud personen herkenbaar in beeld brengt, bijvoorbeeld op foto's van personeelsleden van de ERK, of werken van derden bevat.

Indien dergelijke toestemming wordt verkregen, wordt de bovengenoemde algemene toestemming opgeheven en zullen beperkingen van het gebruik daarin duidelijk worden aangegeven.

Wilt u inhoud gebruiken of reproduceren die geen eigendom van de EU is, dan dient u de auteursrechthebbende mogelijk rechtstreeks om toestemming te vragen.

Foto op de omslag: © xbrchx/stock.adobe.com.

Figuren 1, 2 en 6, en figuur 1 van kader 3: © 2026 Mapbox, © OpenStreetMap.

Kader 7 — foto: © Aron Hejdström, provinciebestuur van Gotland.

Software of documenten waarop industriële-eigendomsrechten rusten, zoals octrooien, handelsmerken, geregistreerde ontwerpen, logo's en namen, zijn uitgesloten van het beleid van de ERK inzake hergebruik.

De groep institutionele websites van de Europese Unie met de domeinnaam "europa.eu" bevat links naar sites van derden. Aangezien de ERK geen controle heeft over deze sites, wordt u aangeraden kennis te nemen van hun privacy- en auteursrechtbeleid.

Gebruik van het ERK-logo

Het logo van de ERK mag niet worden gebruikt zonder voorafgaande toestemming van de ERK.

HTML	ISBN 978-92-849-8441-1	ISSN 1977-575X	doi:10.2865/8412730	QJ-01-26-048-NL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-8442-8	ISSN 1977-575X	doi:10.2865/6365794	QJ-01-26-048-NL-N

CITEERWIJZE

Europese Rekenkamer, Speciaal verslag 25/2026 “Mariene beschermde gebieden — Voor een zinvolle bescherming volstaat het niet gebieden aan te wijzen”, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2026.

De toestand van de zeeën van de EU verslechtert als gevolg van klimaatverandering, verontreiniging, visserij en habitatverlies. De EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 heeft als doelstelling om 30 % van de zeeën van de EU te beschermen; bij 10 % gaat het om strikte bescherming. We gingen na of er vorderingen waren gemaakt bij de verwezenlijking van deze doelstellingen, of de aanwijzing van beschermde gebieden voor doeltreffende bescherming zorgt en in hoeverre de milieu- en sociaal-economische doelstellingen in evenwicht zijn. Hoewel het netwerk van beschermde mariene gebieden is uitgebreid, is het zeer onwaarschijnlijk dat de doelstellingen worden gehaald; veel gebieden beschikken niet over beschermende maatregelen en het adaptieve beheer laat vaak te wensen over. Onlangs vastgestelde EU-wetgeving verschuift de focus van passieve bescherming naar actief herstel van ecosystemen. Wij hebben aanbevolen het netwerk uit te breiden, aanwijzingen om te zetten in afdwingbare maatregelen, de betrokkenheid van belanghebbenden te vergroten en adaptief beheer en monitoring te verbeteren.

Speciaal verslag van de ERK, uitgebracht krachtens artikel 287, lid 4, tweede alinea, VWEU.

EUROPESE REKENKAMER

Bureau voor publicaties van de Europese Unie

EUROPESE REKENKAMER
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBURG

Tel. +352 4398-1

Inlichtingen: eca.europa.eu/nl/contact
Website: eca.europa.eu
Social media: @EUauditors